

ც ი ს კ ა რ ი

1862

მ ა რ ტ ი

4

წაღწადი ზეამწესე.

წოდებათს უსულებათა:

- I.—სიტყუა თქმული ქეოისის მთავარ-
ანგელის სობორაჲთა. გაბრაულ ებისკოპოსისა.
- II.—ცოლის შეროვეინება. კომედიას. დ. ვიფიანისა.
- III.—ლექსები სხუა და სხუა მწერლებისა.
- IV.—სიერძე შეესპირისა გ. დიდუბუღამისა.
- V.—სხუა და სხუა ანბავი. (იხილე მეორე გვერდზედ.)

ცფილისს.

კერესელიძის ტიპოგრაფიაში.

სიტყვა

თქმული ქუთაისის მთავარ-ანგელოზის სობოროსა შინა, გაბრიელ ეპისკოპოსისაჲმეორე.

«სარწმუნოებამან შენმან გაცხოვნა შენ.»

ესრეთ უთხრა უფალმან ერთსა ბრძანსა, რომელი გამოითხოვდა მისკან კურნებასა მსურვალთა სარწმუნოებითა და მიიღოცა კურნება სარწმუნოებისათჳს თჳსისა. ესრეთვე ეტეოდა მაცხოვარი მრავალგზის სხუათაჲცა მრავალთა ჳირთა, რომელთა შინა შე-

ნიძნაჲდა ცხოველსა სარწმუნოებასა. უუა-
ლი ჩუტნი მსოლოდ მუნ იზაჲდა კურნე-
ბასა და მიანიჭებდა ცხოვრებასა, სადაცა
ხედვიდა სარწმუნოებასა.

ჴემძარიტად, ძმანო, სარწმუნოება აცხო-
ვნებს კაცსა, გარნა არა ყოველი სარწმუ-
ნოება ცხოველი და არის სარწმუნოება
მკუდარი; თუთ საღმრთო წერილი გვასწა-
ვებს ამას. სარწმუნოება ცხოველი არს
იგი, რომელი სუფევს და მოქმედობს გუ-
ლსა შინა ჩუტნსა, რომელი სძლევს სუ-
ლსა შინა კაცისასა ყოველთა ბოროტთა
ვნებათა, რომელმან ესრეთ დაიმორჩილა
ბუნება კაცისა, რომელ ამოქმედებს მას
მსგავსად ჴსჯულისა სასარებისასა. გარნა
სარწმუნოება მკუდარი არს იგი, რომელი
ჴსჩანს მსოლოდ ბაგეთა ზედა კაცისათა
და არა შესულა გულსა შინა მისსა, რომელი
ვერ მართავს მოქმედებათა და ყოფა-
ქცევათა მისთა და არა ჴსჩანს საქმეთა

შინა მისთა. «სარწმუნოება თუნიერ საქმეთა მკუდარ არს,» იტყვს მოციქული იაკობ. მაჩუტნე * მე სარწმუნოება შენი საქმეთაგან შენთა და მე გაჩუტნო შენ საქმეთაგან ჩემთა სარწმუნოება ჩემი, დასძინებს იგი,» ცხად არს ძმანო ჩემნო, რომელ სიტყუა, საქმე და ეოველი ეოფაქცევა და მოქმედება კაცისა, გამოაჩენს აქესაა მას სარწმუნოება ცხოველი, ანუ მკუდარ არს სარწმუნოება მისი? წარმოვიდგინოთ რომელიმე მაგალითი: ვსთქუათ რომ არის ერთი ვინმე კაცი მებატონე, რომელსა ჰყავს ძრავალი ემა და მოსამსახურე: უკეთუ მებატონესა მას არ ებრალება ემანი თუხნი, არ უვლის მათ კარგათ; არ აჭმევს და არ აცმევს საკმაოდ, ერთი სიტყუთ, არა მიაჩნია იგინი ვითარცა უმცირესნი ძმანი, ბძანებისამებრ სასარებისა, არამედ უეურებს მათ ვითარცა რომელსამე საქონელსა, ანუ ნივთსა, უსამართლოდ ეჭურობა მათ, სცდი-

ლობს, მხოლოდ მიიღოს მათგან რაც შეუძლია უმეტესი სარგებლობა, ართმევს მათ სიძარტლით და უძარტლოდ ეოველსა, რაც შეუძლია, როგორ არ იფიქროს კაცმა, რომელ სარწმუნოება მისი არ არის ცხოველი, არამედ მეუღარ, თუძცალა იგი არაოდეს არ მოაკლდებოდეს წირვა ლოცუასა, მტკიცედ იძარსავდეს ეოველსა წესსა ეკლესიისასა, გარნა რავდენ არიან ესე ვითარნი ზირნი ქუჭუანასა შინა ჩუჭნსა! წარმოვიდგინოთ მეორე მაგალითი; ვსთქუათ, რომელ არის ერთი ვინმე ჩინოვნიკი, რომელი გარემოებითა თვისათა გამოჩნდება ვითარცა ნამდვილი მოწმუნე ქრისტიანი, გარნა ვალდებულებასა თვისისა თანამდებობისასა არ ასრულებს სიძარტლით, არ აღუკრძალავს თავსა თვისსა ქრთამსა, მრავალგნის გაძარტლებს ბრალიანსა, და დასჯის უბრალოსსა, და ეოველთა შინა საქმეთა ეძიებს მხოლოდ, თვისსა სარგებლო-

ბასა; როგორ არ ჰსთქუას კაცმან, მკუდარ არს სარწმუნოება მისა. რომელ სარწმუნოება ვერ მართავს საქმეთა მისთა; ცოდვა და თავსედობა უმრლავლეს არიან გულსა შინა მისსა, ვიდრე მადლი და ჭეშმარიტება. გარნა ვინ არ იცის რაგდენ არიან ჩუენ შორის ესე ვითარნიცა ზირნი... ვსთქუათ კიდევ ერთი მაგალითი: წარმოვიდგინოთ, რომელ არს ერთი ვინმე საწვალი კაცი, ღარიბი, მოკლებული ეოვლითა ბედნიერებითა მსოფლიოთა, გარნა არ არის იგი დაღონებული სიღარიბითა თჯითა, მხნეობს ეოველთჯს, ეოველთჯს მუშაკობს და არ კარგავს სასოებასა უფლისადმი, არავის აწუსებს, არამედ კელითა თჯითა ზღის თავსა თჯსა და კმაეოფილ არს თჯითა მდგომარეობითა; როგორ არ ჰსთქუას კაცმან, რომელ ცხოველ არს სარწმუნოება გულსა შინა მისსა.

ბუნება კაცისა, მძანო ჩემო, დაცემულ-

არს და მიდრეკილ ცოდვისადმი, გარნა სარწმუნოება ცხოველი მარადის უნდა განაღვებდეს მას და არა მიუშუჭბდეს ცოდვისა ქმნად; სარწმუნოება უნდა იუოს ვითარცა აღვრი ვნებათა მისთა; უოველი ახო უნდა ემოწილებოდეს სარწმუნოებასა მისსა, მხოლოდ მაშინ ცხოველ არს სარწმუნოება კაცისა ოდეს მართავს სვლათა მისთა ვითარცა აღვრი ცხენის სვლასა.

მოციქული ჰავლე ჰსწერდა კორინთელთა: «თავნი თქუტნი გამოიცადენით უკეთუ ხართ სარწმუნოებასა შინა, თავნი თქუტნნი განიკითხენით: გამოვიცადოთ ჩუტნცა, მმანო თავნი ჩუტნნი, ვკიოსოთ ჩუტნცა თავთა ჩუტნთა ვართა სარწმუნოებასა შინა? ჰირველი შესედულობა, ვითომც გამოაჩენს, რომელ ჩუტნ ვართ ნამდვლათ სარწმუნოებასა შინა, გარნა ოდეს ღრმათ განვიხილავთ, მაშინ დავრწმუნდებით, რომელ სარწმუნოება ჩუტნი არ არის ესოდენ ცხო-

ველ და ძლიერ ჩუქნ შორის, რომელ შე-
ეძლოს მას მაროვა ჩუქნისა ეოფაქცევისა
და მოსპობს ვნებათა, და ღვარძნილთა
ჩუქნთა. ჰირქული და ნამდვილი ნაყოფი
საწმუნოებისა ცხოველისა არს სიუქარული
და ერთობა; გარნა სად არის სიუქარული
და ერთობა ჩუქნ შორის? ესრეთ მოკლე-
ბულ ვართ ჩუქნ ერთობითა და სიუქარუ-
ლითა, რომელ ვითარცა სიტყუათა შინა
ჩუქნთა ვასსენებთ მსოლოდ მოევრობასა
ანუ მტრობასა, ესრეთვე ეოფაქცევა ჩუქნი
და ურთიერთთა შორის დაწყობილება ანუ
მისვლა მოსვლა, გამოახენს ანუ მოუქრო-
ბასა ანუ მტრობასა; და მით ვართ ჩუქნ
დაცემულ, და დამცილებულ. მეორე მიუცი-
ბელი ნაყოფი ცხოველისა საწმუნოებისა
არს და უნდა იყოს სიძარტლისა და
ძარტლ-მსაჯულებისა სიუქარული. გარნა
ვართ ჩუქნ მოკლებული ესე ვითარითაცა
სათნობითა. მოევარეთა ვაქებთ თუმიცადა

არ ივენენ ღირსნი ქებისა. მტერთა ვაძაგებო, თუძც ივენენ ღირსნი ქებისა.

«არა უწეითა თავნი თქუძნნი, ესრეთ განავრძობს მოციქული სიტყუათა მათ, რომელნი მოვისსენეთ ჩუძნ, «არა უწეითა თავნი თუძნი, რამეთუ იესო ქრისტე თქუძნ შორის არს.» გული კაცისა, რომელსა აქუს ცხოველი სარწმუნოება, ტაძარი არს იესო ქრისტესა, ცხოვლად მორწმუნე კაცი ცხადად უნდა გრძნობდეს თუძ შორის სიტყობებასა იესო ქრისტესსა; სული ეტუძს მას სიახლოესა უულისასა, გული ეწამება მას უულისათუძს.

გარნა უკეთუ სარ შენ, მძაო ჩემო, სარწმუნოებასა შინა, კესძაა წოდება უულისა, ვითარცა ოდესმე ესა ს ესაიას; «ნუკეძინიან, რამეთუ გამოვისსენ შენ, კიწოდე სახელი შენი, ჩემი სარ შენ.» გილოცავსა შენ ოდესმე ესოდენითა გუ ლმოდვინებითა, რომელ გულსა შინა შენსა, ცხადათ სთქუა მაცხოვა-

რსა, ვითარცა უთხრა ოდესმე განრღუმულსა მას, «ნუ გეშინიან შჯლო, მიკეტევენ შენ ცოდვანი შენნი,» უკეთუ ცხოველ არს სარწმუნოება შენი: ძალგიძსაა, მუსლმოდრეკილმა, უთხრა უფალსა შენსა მსგავსად დავითისა, «ვითარცა ჰსწეურის ირემსა წყაროთა ზედა წყალთასა, ესრეთ სწეურის ხულსა ჩემსა შენდამი ღმერთო, მოსწეურდა ხულსა ჩემსა ღმუთის შიძაროთ ცხოველისა ოდესმე მივიდე და გამოვეცხადო სახელსა სშენსა. ოდეს ყოფილხარ შენ ღამძიებული ჭირთა და განსაცდელთაგან; ისმოდა ხმა უფლისა გულსა შინა შენსა, ძლადღებელი: «მოვედით ჩემთან ყოველნი მაშქრალნი და ტვრთ-ძმიენი და მე განგისვენო თქუენ, აღიღეთ უღელი ჩემი თქუენ, და იხილეთ რამეთუ ძმადგარ და ძართლ გუღითა.» უკეთუ შენ ამას ყოველსა არ გრძნობ, უკეთუ შენ «არცა ხმა მისი გესმათ, არცა ხატი მისი გიხილავს; ვითარცა აუვედრებდა უფა-

ლი ურიათა, არასარ შენ სარწმუნობასა შინა, უკეთუ სოფლისა ამის სახარელი მდგომარეობა, საზოგადო დაუწიება სიმართლისა და სიუჭარულისა, ცოდვა და უსჯულოება ეთველთა არ სწუხავს გულსა შენსა; უკეთუ სული შენი არა მღელვარე არს შესედვთა სოფლისა ამის განსრწინებებისათა; მაშა სადამე სად არს სარწმუნობა შენი? სად არის სიუჭარული შენი? უკეთუ იყო შენ სარწმუნობასა შინა, იესო ქრისტე იეოძცა გულსა შინა კაცისასა, სიტუჯსამებრ ჰავლე მოციქულისა: «არა უქმად. არცა უნაყოფოდ იზოვნეთ უფლისა ჩუტნისა იესო ქრისტესა მეცნიერება.» იესო ქრისტემან თვთ სთქუა: «მაშა ჩები მოაქამოდე იქმს და მეცა ვიქმ. რასა იქმს იგი ანუ სადა მოქმედობს აქამოდე, იგი იქმს ცხოვნებასა შენსა, იგი მოქმედობს გულსა შინა შენსა მადლითა თვისითა, იგი სდევნის სულსა შენსა უფლისადმი, იგი ქსწ-

მენდს და აცხოვნებს სულსა შენსა.

ამისთვის მძანო, უკეთუ იტევთ, რომელ
საწით საწმენოებსა შინა, ხოლო არა
სთქუათა ვერ ძაღვიძსთ, უკეთუ იესო ქრის-
ტე არს თქუწნთანა, თანა გამსთ სიტყვ-
სამებრ იოანე მოციქულისა, «ფითარცა იგი
თავადი ვიდოდა, თქუწნიცა სვლად.»

ცოლის შერთუვენება.

Le Mariage forcé.

ძოლიერის კომედია

ერთ-მოქმედებად.

დიმიტრი ვიფიანისაგან

გადმოთარგმნილი ფრანგულადამ.

12 ლკ. 1861.

ხ ი რ ნ ი.

სკანზრელ,
ჟერონიმო.

დორიენ, ემაწული კეკლუცი ქალი, სკანა-
რელის დანიშნული.

ალკანტორ ძამა ამ ქალისა,
ალსიდას, მისა ამ ქალისა.

ლიკასტ, მონაშიე ამ ქალისა.

ჰანკრას, დოკტორი არისტოტელის ფილო-
სოფისა.

მანფუროს, დოკტორი ჰირონელთ ფილო-
სოფისა,

ორი ბოშის ქალი.

საქმე სწარმოებს გარეთ.

გამოხვლა 1.

სვანარელ.

(სახლიდან გამოვაკალი შინაურებს მიაღწაჩაკებს.)

მე ესლავ მოვალ! სახლს კარგათ მოუარეთ, რომ უკვ-
ლას თავისს რიგზედ იყოს. ვინიცობას, თუ ფუელი მომი-
ტანს ვინმე, მაშინვე ჟერონიმოსს მომიქებნეთ, და თუ
სათხრუნელად მოვიდა ვინმე, ჩემი უთხარით, შინ არ
არისთქო და დღეს სულ არ შემოვა შინათქო.

გამოხვლა 2.

შემოვა ჟერონიმო (ყური მოჭკრს უკანასკნელს
სვანარელის სიტყუებს). გაფრთხილებული ბძანება თუ
გინდა ეს არის.

სვანარელ.

აჰ! უფალს ჟერონიმოსს გაუმარჯოს! დროზედ მოსვლაც
სწორეთ ამისა ჭკვა;—ეს იყო თქმწნთან მოკდიოდი.

ჟერონიმო.

რა მისეზინათეს, ნებას თუ მიბოძებთ ეკითხვ?

სვანარ.

ერთი საქმე მინდა გაცნობოთ. თავში რომ მიტრიალე
ბს, და გთხოვოთ თქმწნი ახრი შემატყობინოთ,

ჟორონ.

სრული სებაყოფილობით. დიდათ მოხარული ვარ, რომ
აქვე შეგხვდით. შეკვლია აქ თავისუფლად ვილაშაჩაკოთ.

სვანარელი

მამ შეუდგეთ თუ თქმწნი ნებას იქნება. ჩემი სათქ-

შედი ეწითი ისეთი წამსაქმეს, წამ მეგობრების დაუკ-
ითხვად კაცი] არ უნდა შეუდგეს ამისთანა საქმესა-
ქერონ.

დიდად გმადლობთ, წამ მაგისტრს მე მომაცანეთ.
მაშ ახლა თქმის შეტი ალანს დაგჭირდებათ.

სგანანელი.

მანთალია, მაგრამ გაფიცებთ, არაფერში არ მომე-
ფერეთ და სწორედ მითხრათ თქვენნი აზრი.

ქერონ.

წადგან აგრე გნებავთ, უთუთ სწორეს გატყუთ.

სგანანარ.

ისე არა შევსვრებათ, რაგონც მეგობარი, რამედიც
სწორეს არ იტყვს.

ქერონ.

მანთალიადაც საჭაველია.

სგანანარ.

და ამ დროში დიდად ძრადდა იზოება სარწმუნო
მეგობარი.

ქერონ.

მანთალია.

სგანანარ.

მაშ შიწობასა გთხოვთ, უფალს ქერონიშო სრულებით,
დაუფარავად შელანსაკეთ.

ქერონ.

გამდეგთ შიწობას.

სგანანარ.

მაშ დაიფიცეთ.

ქერონ.

მეგობრობას გუფიცობით. რაღაღ თქვენს სსქმე
მიიხარით, რა არის?

სკანარ.

მე. მინდა თქვენგან ვიცოდე, კარგსა ვიქ თუ არა, ცოლი
რამ შევიტოლა?

ქერონ.

ვინა, თქვენა?

სკანარ.

დაღ მე, თუთან მე. რას იტყუთ ამასედა?

ქერონ.

მე გთხოვთ ჯერ ერთი რამ შემსტყობინოთ.

სკანარ.

რას?

ქერონ.

რამდენის ხნისა იქნებით ახლა ათქვენა?

სკანარ.

მე?

ქერონ.

დაღ!

სკანარ.

მე რა ვიცო, მაგრამ კარგათ ვი ვარ.

ქერონ.

რეგოტა! რეგოტა იქნება თქვენი ხანი არ იცოდეთ.

სკანარ.

რატომ არა! ვინ ანგარიშობს მეტე მაგასს.

ჟერონ.

მაშ, თუ შეიძლება ეს მაინც მითხარით: ჩუქნ
რომ ერთმანეთი გავიცანით, მაშინ რა ხნისა იქნებო-
დით?

სკანარ,

ახა ღმერთო? მაშინ... მაშინ რცის წლისა თუ ვიქნე-
ბოდი.

ჟერონ.

მეტი რომში რამდენს ხანს ვიყავით ერთათა?

სკანარ.

რვა წელიწადი.

ჟერონ.

ანგლიაში რამდენი წელიწადი დაჭყავით?

სკანარ.

შვიდი.

ჟერონ.

მეტი, ჰოლანდიაში რომ გამოხუტდით, იქა?

სკანარ.

იქა ხუთ წელიწად ნახევარი.

ჟერონ.

ახლა რა ხანისა, რაც აქა ხართ?

სკანარ.

მე მოკვლ აქა რამოცდა ათში.

(*) ნამდულში არის რამოცდა თსუთმეტი და სამოცდა
რეჟა წარსულის საუკუნესი.

ქერონ.

ოწმობდა ცხრა და სამოცდა ერთი—ეს გახდა მკონის თორმეტი წელიწადი, ხუთიჯ ჭოლანდიაში—ჩუღმეტი-შუღი ანგლიაში—ოცდა ოთხი; რუა—რამს რომ ვიყავით—ოცდა თორმეტი; ჩუჭნს განცობის დროს რომ ოცისა იყავით: გახდა სწორეთ ოწმობდა თორმეტი. მამ უფალს სგანარკლელ, თქუჭნისასვე ანგარიშით, თქუჭნ იქნებოთ ახლა ოწმობდა თორმეტში ან ოწმობდა ცამეტში.

სგანარ.

გინა? მეუ? ეგ რეგორ შეიძლება!

ქერონ.

ანგარიშითგი სწორეთ აჯუე გამოდის და! რადგან ასეა გულის სიწრფელით გეტყვო და მეგობრულათა, რეგორც ზირობა დამადებინეთ, რომ ცოლის შეერთუა თქუჭნი სქმე აღარ არის. ეს სქმე ისეთი სქმეა, რომ ემაწულმა კაცებმაც ვერ კარგათ უნდა იფიქრონ, მანამდისინ განბედავენ და ჩუჭნის ხნის კაცმა რომ სულაც აღარ უნდა განიზრახოს; ამას თუ ანობენ, რომ ყოველს უგუნურებასეც ცოლის შეერთვა უფრო დიდი უგუნურება არისო. უარესი რაღა იქნება, რომ ეს უგუნურება მამინ დაგვემართოს რადესაც განიერება ვაღია ჩუჭნის ხნიერებისა. რაღა გავაგრძელო, გადაკუჭნით გეტყვო ჩემს აზრსა: სრულად არ გირჩევთ, რომ ცოლის შეერთვასა ჭიფიქობდეთ და მითელს ქუჭუანასეც თქუჭნსეც უფრო სანსცილოს გელარავის დავიგულებ, თუ რომ დღევანდელმდის თავისუფალმა კაცმა დღეს თქუჭნის კელით ისეთი ბოჩკილი შეიყარეთ, რომელიც ყოველს ბოჩკილსეც უნამეტნავსია.

სვანარ.

შეგი ასე გუუხნებოთ, რომ გადაწეწებტილიცა მსქეს, ცლდი უთუოთ უნდა შევიროთ და არც სსსცილო ვიქნები, როგორცა ბძანებთ.—ის ქალი რომ ვითხოვო, რომელიც მინდა.

ჟერონ.

ეგ სსწა არის. ეგ ცლდი ვითქვამთ ჩემთვის.

სვანარ.

ის ქალი ისეთი ქალია, რომ ძალიან მომწონს და გულისაგ მიუქარს.

ჟერონ.

თქვენს გუუხართ გულითა?

სვანარ.

ღიად. მე, და ვიდეცა ვჭთხოვე იმისს მამასა.—

ჟერონ.

ვითხოვნიათ ვიდეცა?

სვანარ.

ღიად! ქორწილიც ამალამ უნდა მოჭხდეს; სიტყუა მსქეს მიტეული.

ჟერონ.

მამ შეირთეთ და რაღას უუურებთ. მე რაღასა მკითხავდით!

სვანარ.

ჩემს განზრახვასედ მე ავილო კელი? თქვენსა გგონიათ რომ მე ცლდის შერთვს ფიქრი აღარ შემშენსოდეს! რატომ მერე? ჩემს ხნიერებასედგვი ნუ ვილაშინაკებთ,

თვითსა საქმეს დაეჭვებოთ. აბა თუ ერთი ოცდა ათის წლის ემაწული გაცი გეგულებათ სადმე, რომ ჩემსედ უფრო მეტი სიმართლე ჰქონდეს და ჩემსე მეტს შეჰსძლებდეს! ყოველი ჩემი აგებულების მოძრაობა და ხმა-რება ისევ ისე ან შემიძლია, როგორც შემძლება რადისმე თუ? მე მოგახსენებოთ, ურემი დამჭირდება სიარულში ან ტანტრეკვანი! აბა თუ ამისთანა გბილები სხუასა აქნეს ვისმე (გბილებს აჩუჭუნებს). მართალია ღლეში ოთხი ჯერი ჭამა მომწეინდება ხალხმე. აბა ვისა აქნეს, ერთი მითხარით, ჩემისთანა ღარიერი სტომაქი? (მუცელსედ კელს დიკრავს და სამჯერ მძიმედ ჩახუჭლებს.) ჭა? რას იტყვოთ ამაზედა?

ქერონ.

მართალს ანობოთ, მართალს. შემცდარი ვიყავ. ძალიან კარგსა იქოთ, ცოლი რომ შეიერთოთ.

სვანარ.

უწინ უარს განობდი, მართალია; მაგრამ ახლაგი ძალიან დიდი მიხეცები მაქნეს, იმ სიხარულს გარდა, ცოლად რომ ღამაზი ქალი შეეოლება, ათასნაირად რომ მიაღერებს, მანებეირებს, დაღალულს რომ ტკბილად კელს დამისუამს და დამიუყავებს; იმ სიხარულს გარდა მეოქი, ამასაცვი ვანგარიშობ, რომ ასე რომ დაერჩე, როგორც ახლა ვარ, სვანარელების გუარი ხომ გაქრს მაშინ ქუჭუნაზედა; და თუ ცოლი შევიერთე, მაშინგი კელახლად გაცხოველებდა, რავი ჩემგან სხუანი გაჩხდებიან. ამას რა სიამოვნება ემჯობინება: ჩემგან ჩამომავალს ზატარავებს რომ ვუყურებდე, ზაწაწკუნავებს, გაჭრილი ვაშლივით (*) რომ მე შეგვანებიან, სახლში რომ იმათი ცეკლეობა და

(*) ნამდვლში—ოარი წუჭთი წყალივით.

თანაშობა დაუცხრომელი იქნება; შინ რომ შემოვალ,
მომეგებებიან და მამა, მამალ, მომამსებენ, და სხუა ათას
ნაინს წაღაც წაღაცებს რომ იტოვებენ. უფურთეთ
ერთი: თითქო ახლაც იმათში ვიყო და თითქო ექუსი-
დე გაჩნ მეხუჭოდნენო!!

ჟერონ.

მაგაზედ უსიამოვნესი სწორეთ არა არის და გიჩვენებ
ისე მალე შეიძლება ცოლი, როგორც შეგეძლოთ.

სკანარ.

მართლაც? გულის მიჩვენებ?

ჟერონ.

სწორეთ. უკეთესს რასა იქო.

სკანარ.

დიდად მოხარული ვარ, რომ ეგ მოგობრული ჩივი
მესმის თქვენგანა.

ჟერონ.

ახლაც, ნება თუ შექნება ვიციოთ, ის ქალი რომელი
არის, თქვენ რომ იხთავთ?

სკანარ.

დოჩიმი!

ჟერონ.

აჲ ის უმაწული დოჩიმი, ისე რომ იხთავს და კეკლეუცობს?

სკანარ.

დიაღ!

ჟერონ.

ახლანდელის ქალი?

სგანარ.

სწორეთ ისა.

ჟერონ.

და იმ ალსიდის და, ხმლის კარგად ხმარებას რომა ჩემობს.

სგანარ.

დაიღ, დაიღ!

ჟერონ.

(ცაღკე) შენ ჩემო თავო!

სგანარ.

რაო, რას ანობოთ?

ჟერონ.

აწათურს; ძალიან კარგი მოყუარება იქნება მეტჟი. შე-
იერთეთ:—ახლავე შეერთეთ:

სგანარ.

აწა თუ? კარგი საქმე განმიზრახავს განა?

ჟერონ.

რასაკურჩქლია: რა! რა ბედნიერება გემართებათ! ნეტა
რადან უტდით!

სგანარ.

რა! რა მიხარია, რომ ეგ რჩევა მესმის თქვენგანს.
სრულად გულისთა გმადლობთ და ქორწილშიაც დამიზა-
ტიყნინებთ ამაღამ.

ჟერონ.

უთუოთ განსაღებით; და მსკითკი მინდა მოვიდე.

რომ უფრო შინა მიეტყუე ქაღწილსა.

სგანარ.

მაშ ახლა გამარჯულებით.

ქერონ.

(ცაღკე) დორიძენე, ემაწელი ქალი და გეგელა ქალი, ალკანტარის შული, ცოლი უფალის სგანარელისა, რძემოცდა ცამეტის წლისა რომ ხაკლები ან არის!! ოჰ! რა ცოლქმრობაა, რა ცოლქმრობაა, რა ცოლქმრობაა! (ამ ძახილით გავა გარეთ.)

გამოსვლა 3.

ქერონ.

(მარტო). ეს ჩუქნი ცოლქმრობა სწორეთ ბედნიერი უნდა იყოს; მთელს ქუჩასანს უხარია და ეგელა სინარულით იტინის, ვისაცვი ამაზედ გამოეკლავანაკები ხელმე. მართლა რომ ბედნიერი ვარ ახლა, ანა მეონია უფრო ბედნიერი იყოსღა ვინმე.

გამოსვლა 4.

სგანარელი და დორიძენ.

(შემოდის და იქვე ეტყუე პატარა ლაქიას, რომელსაც იმის კახის ბოლო უჭირავს.)

დივიანად, ბიჭო! ბოლო დივიანად გეჭიროს და აქეთ

იქით ჰირ ღია ცქერასა და ცელქობას თავი დაანებე (*)

სგანარელი

(ცალკე, დორიძენს რომ დაინახავს.) აგერ ჩემი ქალ-
ბატონიც მობძანდება. ოჰ! ერთი შეჭხედეთ და! რა სა-
სიამოვნოა? რა ტანადია, რა შესუდულობა აქვს! ნეტა
ისეთი კაცი იქნება ვინმე, რომ ეს დაინახოს და უნი-
აზ მოუვიდეს ცოლად შერთვს? (დორიძენს.) საით მიბ-
ძანდება, მშუტნიერო დოლიერო, მყოლობადის მეუღლის
მყოლობად მეუღლეკ სანატრელო?

დორიძენ.

ზავინდაჩაების სასყიდლად მივაქვ.

სგანარელი.

ახლა? ჩემო მშუტნიერო! ერთმანერთის ბეჭნიერების
დრო მოგვიანდოდა სომა! ნება აღარ გექნებათ, რომ
უარი მითხრათ რაშიმე და მეკი მექნება ნება ისე მოგე-
ქტე, როგრც ვიამება და სავიტხავივი აღარავისგან რა
იყოს, — ასე, რომ სხუას საქმე აღარავის რაჭქონდეს. ჩემი
იქნებით თავიდამ მოკიდებული ფეხებამდინა და ჩემი
იქნება ყოველივე: თქუტნი გახელილი თვალები, თქუტნი
პაწაწკუნა ცხელი, თქუტნი მადის მომეუნანი ტუტები,
თქუტნი საარმოყო ყურების ბიბილოები, თქუტნი ფუხუ-
ნა ნიკაპი, თქუტნი შატარა გასაფუხქნავი დამრგუალებული

(*) შატარა ბიჭი: საით უნდა ვიცქიკებოდე; მე არსაით
ვიცქიკები! ეს თქუტნი კული მომაქუტ და მოგდეკო თანა.

დორიძენ.

ჭო! კარგია, ხმა ჩაიწკუტე.

(ეს ჩამატებული არის მხოლოდ ტფილისის სცენი-
სათვს.)

კოკორები, თქუწნი. .. სულერთიანათ ჩუმი იქსებით რადა? და თუთან მეც ისე სააღურსებელი ვიქნები თქუწნგანა, როგორც მენებება განა? თქუწნი ან გიხარიათ ასე გათხრება, ჩემო ტიკინო-გუგუნო?

დორიძენ.

დიად შინაბია, გუფიტებით, იმ სამწუხარის მდგომარეობისაგან რომ გამოვალ; სხუა არა იყოსრა მამის მრისხანებისაგან ვიყავი დატუწუწებულდი. რამდენჯერ კინაღამ გავგიუდი, რა ვიცი, რომ ერთნამტეცა ნებას არ მაძლევდა და რამდენჯერ მინატრია გათხრება, ოღონდი ვოკულთვს ასეთს წინააღმდეგობას თავი დავაღწიო შეთქი და ისეთ ყოფაცხრებებაში შევიდე რომ ჩემს ნებასუდ ვიყოფებოდე შეთქი. ვმადლობ დმერთსა, რომ თქუწნი თავი მომივლინა და მეც ვემსადები ახლა, რომ თავი შექტევასა და სიამოვნებას მივაჩემო და ის დრო ამოვიგო როგორმე, აქამდინ რომ ტყუილად მეკარგებოდა. რადგან თქუწნ დიად ზდილი და თავანიანი ბძანდებით და იციოთ, რიგინი ცხრება როგორ უნდა, მგონია ჩუწნსე უკეთ გერავინ იცხრაროს; იმ გაუძლებელს ქმრებს კი არ მიემსგავსოთ, რომ ანობენ. ჩუწნი ცოლები სულ დაკეტილში უნდა ისინენო. ანლაგადმიაბრებია, რომ ამისთანა ყოფილხრებას მე ვერას დროს ვერ შევჩუწნი; მატრობას სულ იმედის გადაწუწტა ქსჯობია; მე მიუყარს თამაშობა, ტანცაობა, ვინიტები, ბალები, საჩუქრები, და სეირნობა; ერთის სიტყვით რაც რამ მსიამოვნებელი არის ის მიუყარს და თქუწნთვსაც სასიხარულო უნდა იყოხ, რომ ამისთანა მსიარული ცოლი გეყოლეებით. ამას ჩუწნ ვერა მოკვიშლისრა და ანცარას დროს მე თქუწნ გეწინააღმდეგებით თქუწნს საქმეებში, როგორც თქუწნგანა მაქუხ იმედი, რომ ანცარა ფერი თქუწნზე დამიშალოთ. ამიტომ რომა, მე ამას ვანობ, ერთმან-

ერთს თავასას უნდა უწვევდეთ ხალხე; ცოლქმრობა იმის-
თვის ხომ არ არის გაჩენილი რომ ერთი მეორეს მოთმი-
ნებას ვაკარგვინებდეთ და ჭკობში უდგებოდეთ ხალხე! რა-
ღა გავაგრძელო, ჩუქნ ისე ვიდნოვრებით, როგორც შე-
ჭუქნის კარგად ცხოვრების მცოდნეებსა. ჩუქნს თავში
შური და ეჭვ არა შემოვარა და ჩემს ერთგულებასეუდ
თქუქნს ისე იქნებით დანდობილი, როგორც თქუქნსეუდ
შე ვიქნები. მაგრამ რა იყო? აგრეთმა თუქმა რატომ
გადაგვრათ?

სტანარ.

ეს არაფერია, ქალები ამივარდა თავში.

დორიძენ.

ეგ ბეჭისა ჭიჭინს ახლა! მაგრამ იმედი მაქვს ჩუქნს
ცოლქმრობაში ადვლად განთავისუფლდეთ. ახლა მშუდო-
ბით! მიგვანდობა; შესთერი ტანისამოსი უნდა გავიწყო-
ამ მენების გამოსაცემადი. აქედამე გავსწევ, რომ ვიყიდო,
რაც საჭიროა და ვაჭრებსევი თქუქნ გამოგიგზავნით.
(გაგა.)

გამოსვლა 5.

ჟერონ.

აა! უფალო სტანარელო! მოსარული ვარ, რომ აქვე
გნახეთ: ერთი თქომქედელი შემხუდა, გაეგონა რომ
კარგს ბუქედს ეძებთ თქუქნის დანიშნულის სხუქრათა
და დიდათა მოხვას ახლა ვეგაცნობოთ, რომ ერთი ისეთი რამ
მშუქნიერი ბუქედი აქვს იმას გასასყიდი, რომ უკ
ეთესი არსად იშოვებოდეს.

სგანარ.

ნეტა აგრე საჩქარო რა არის მეტე.

ქერონ.

ბოგორ რა არის? რას ჭინიშნავს ესა? მას ის თქუტნი სიფიცხე სად არის, ამ ერთის საათის წინეთ რომ იჩენდით?

სგანარ.

ამ პატარა ხანში ცოტა რამ ეჭუტბი შემივიდა ცოლის შეერთვას. მანამდისინ ფეხს წინ წავსდგამდე. საქმე კარგათ მინდა გავშინჯო და ერთი სიზმარი ავანსუვინო ვისმე, წუხელის რომ ვნახე. სიზმარი, თქუტნიც მოგესხეუბათ, სარკეა ხოლმე ხან და ხან, რომელშიც მამავალი ცხადად დანახება. ვითამ გემში ვიჯექი ალექსებულს ზღუასედა და....

ქერონ.

უფალო სგანარელო! მე ერთი პატარა საქმე მაქუტს ახლა და უურს ვერ დაგიბდებთ. სიზმრებისა მანც არა გამეგებარა; და თუ ისეც ცოლის შეერთვს ანგარიში ხართ, ორი მეცნიერი მეზობელი გყავთ აქა, ფილოსოფოსები, და რაც რამ ამასედა ითქმის, უგელაფურის აღხსნა შეუძლიანთ, რადგან სხუა და სხუა სეკტისანი არიან, შეიძლება ერთსაც დაუკითხეთ და მეორესაც. მეკი, რაც არ გითხარით, სხუას იმასედა მეტს კვლარას გეტივით და გეთხარებთ კიდევ. (ბავა)

სგანარელი.

მართლს ანობს. ჩემს იჭუნეულებასედა ამათ უნდა დაუკითხო.

გამოსვლა 6

ჰანკრას.

(იქით მიბრუნებული საიდამაც შემოვიდა და სგანარქლს რომ ვერა ჰხედავს ისე:) გამეცალეთ, თქვენ ხართ ბრი-უჯ, მეგობარო ჩემო, თქვენ ხართ კაცი უმეტარი ყოველის სამწიგნობროს წესისა, განსადევნელი სამწიგნოლს უწევ-ბისკან.

სგანარქელ.

ოჰო! ეს ერთი კარგად შემხუდა აქა!!

ჰანკრას.

(ისევ ისე, სგანარქლს რომ ვერა ჰხედავს.) დიად! ცხადის საბუთებით დაგიდგებით წინა, ანისტოტელით და-გიმტკიცებთ, რომელ-ანს ფილოსოფოსთ ფილოსოფ-ოსი, რომ შენ ხარ უმეტარი. უუმეტრესი, განმაუმეტრე-ბული და ყოვლადგანუმეტრებული, ყოველსა შინა შემთხ-შესვას, და ყოველითა მოსაფიქრებელითა საქმითა.

სგანარქელ.

(ცალკე) ეს უთუოთ წაჭხხუბების ვისმე. (ჰანკრასს) უფალო...

ჰანკრას.

(ისევ ისე) ჰსჯაში გარევა გსურს და ანისტოტი ანცა დასაწეისი მსჯელობისა.

სგანარქელ.

(ცალკე) გაჯავრებულია და გელარა მხედავს (ჰანკრასს) უფალო.....

ზანკრას.

(ისევ ისე) ეგ არის წარმოთქმა, გასამტყუნარი ყოველთა ქრესტიანთაგან საფილესოფიოთა.

სგანარელ.

(ცალკე) ეტუობა ძალიან გაუყვარებიათ. (ზანკრასს) მე..

ზანკრას.

(ისევ ისე) *Toto coelo, tota via aberras.*

სგანარელ.

უფაღს დოკტორს კელს კონსას მოვასხეუნებ.

ზანკრას.

მუდობა თქვენსდა.

სგანარ.

შეიძლება?...

ზანკრას.

(ისევ იქით მიბრუნდება) კარგად იცი, რატა ჰქმენ? სი-
ლლოგისმო *in Balordo.*

სგანარ.

მე თქვენს...

ზანკრას.

უპირველესი თქვენი არს უმსგავსეობა, უგანასკნელი
თავსელობა და დასასრული სსატილოება.

სგანარ.

მე...

ზანკრას.

(ისევ ისე) თუნდა გავსქდებოდე, მაინც არ აღვიარებ
შენსა ნათქუამსა, და მტკიცედ დაჯადებები არსსა ჩემსა

უკანასკნელს ჩემის მედნის წუჭთადადმდე.

სგანარ.

შეიძლია?..

ჰანკრ.

ღიად მე ვადგვიარ სიტუქსა ამას, pugnis et calcibus,
unguibus et rostro .

სგანარ.

უფალო არისტოტელა! ნება გვექნება ვიკითხოთ, რი-
სგან ბძანდებით აგრე განრისხებული?

ჰანკრას.

ერთის საქმისაგან, რომელი გარდაგმატება უოკელსკე

სგანარ.

როგორ?

ჰანკრ.

უმეტარმა განიხრახა დამტკიცებინა ახრი შემტოარა,
ახრი საშინელი, სასარელი.

სგანარ.

შეიძლება ვიკითხო, რა იყო?

ჰანკრას.

ოჰ! უფალო სგანარელა! აწ უოკელივე გადმობრუნ-
ებულ არს და ქუჭყანა შთავრდომილ არს გარუჭნილებას
შინა სხოვადოსა. საშინელი თუთმნებელობა ჰსუფივეს უოკ
ელგან და მოხელენი, რომელნი დადგიებულ არიან წესის
დასაცუჭლად ქუჭყანასა ამას შინა, სირცხულით უნდა ჰს-
წითლდებოდნენ ისეთის უწესობების გამგონნი, რომ ს
დთმობა არა შესაძლო არს, და რომელი მესმა მე ამ უამად

სგანარ.

რა იყო?

ზანკრას.

ნუ თუ საზარელი არ იყოს, ნუ თუ არა ჭდალადებ-
დეს ცად მიმართ სიბრძნეში და უმეცრება იგი, რომელი
სახალხოდ იტყვს: ფორმად ქედისაო!?

სკანარ.

როგორაო?

ზანკრ.

მე გამტკიცებ, რომ უნდა ითქმოდეს ფიგურა ქედის
და არა ფორმა ქედისა, რადგან ფიგურასა და ფორმას
შორის განსხვავება ესე არს, რომელ ფორმა არს გარე-
განი სახე პირისა, ანუ სულიერის სხეულისა და ფიგურა
არს გარეგანი სახე ნიკთისა, ანუ სხეულისა უსულონი;
და ვინადაცან ქედი არს სხეული უსულო, ამისგანვე უნ-
და ვიტყოდეთ, ფიგურა ქედისა და არა ფორმა (მიბრუნ-
ნდება ისევ იქით.) დიად, უმეცარო, ახ როგორ უნდა ით-
ქმოდეს; თვთ არისტოტელი განარკვეჭეს სიტყუჭებსა ამას
კარსა შინა თვსებათასა.

სკანარ.

(ცალკე) ყოველი ფერი დაღუპულა მეოქი, მეგონა. (ზა-
ნკრასს) უფალო დოკტორო, ნუღარა ჭფიქრობთ მაგასე-
და...მე...

ზანკრ.

ისე განჩისხებული ვარ რომ ჩემის თავისა აღარა გა-
მეკებარ.

სკანარ.

დასნებეთ ახლა თავი ფორმასადა და ქედსადა. მე ერთი
საქმე მინდა შეგატყობინოთ, მე...

ზანკრ.

აჰ! შენ უმეცარო უმეცარო.

სგანარ.

ღმერთის გულისათვის დამსჯდით, მე...

ჰანკრას.

უგუნურთ უგუნურო!

სგანარ.

ეჭ! ღმერთო ჩემო! მე...

ჰანკრას

მაგგაკრი სიტყუჲს გინდოდან ჩემთვის დაგუჯუკებინებინა!

სგანარ.

დაუშავებია. მე....

ჰანკრას.

სიტყუჲს, თუთ ანისტოტელისამიერ განკიცხული!

სგანარ.

ღიაღ, სწორეთ! მე...

ჰანკრას.

მერე რა სიტყუჲს! განზრახ მოგონილი!

სგანარ.

მართალსა ბძანებთ. (ესეც იქით მიბრუნდება, სიათაც
ჰანკრასი მიაღწავრავებს ხოლმე.) ღიაღ, სულები უოფილ-
ხართ მანდ ვილაცა ხართ. ამ დოკტორს რომ შეჭბასსებინხართ,
წერისა და კითხვს მეცნიერსა. საქმე აჲ რა განლავთ:
გთხვოთ ყური დამიგდოთ. მე მოკულ თქუწნთან ჩჩვეის
საკითხავად ერთს ჩემთვის მძიმეს საქმეზედ. მე ცოლის

შეერთება მოვიწადინე, რომ ოჯახობაში შემწე და კელის შემწეობი ვიყოლიო, აქალი არის ლამაზი და კარგად მოყუანელი, მე დიდად მომწონს და იმასაც უხარია ჩემი შეერთება. მაშა იმისი თანახმა არის; მაგრამ ცოტა არ არის მუშინია ... რომ, მოგესვენებათ, ის არ დაშემართოს, ის მდგომარეობა, სხუას რომ არავის ენადლეება... და ძალიან მინდა ვთხოვოთ, წაგან ფილანოფოსი ბმანდებით, თქუენი აზრი მიბძანოთ. ეს? რას შეტყუთ ამასე?

ზანკრას.

შესაძლებელია უფრო ამასე დათანხმდე, რომ *datur vaccum in rerum natura*, ან რომ ყოველითურთ უგუნური ვიყო და იმასე დათანხმებაკი არას ვზით არ შემიძლია, რომ ფორმა ქუდზედ ითქმოდეს.

სკანარ.

(ცალკე) შავი ჭირი შენს თავსა და ვაგლასი. (ზანკრასს.) ეჰ! უფალო დოკტორო, ერთი კაცსაც დაუბდეო ყური, რა არის? მთელი სხათია გელაზარაკებით და ზსუსხად ერთს სიტყუასაც არ მაღირსებთ.

ზანკრას.

ბოდიშს ვინდი თქუენ წინაშე. სამართლიანის გულის წეროშითა ვარ ისე მოცული, რომ აღარა ვამეკებაზა.

სკანარ.

კარგია ახლა; თავი დაანებეთ მაგასა, ცოტა ჩემთვისაც გაისარჯეთ და ყური დამიგდეო.

ზანკრას.

ჭარბი. რა გნებავთ ვითხრათ?

სვანარ.

ერთს საქმესედ მინდა მოგულანაკოთ.

ზანკრას.

რა ენა გინდათ იხმაროთ ჩემთანა?

სვანარ.

რა ენაა?

ზანკრას.

დაად.

სვანარ.

ნეტა რა კვქნა? ეს ენა, ვინში რომ მიძევს. — მეზო-
ბელს ხომ არ დაგესუსებია, შენი ენა მათხლვე შეთქი.

ზანკრას.

მე გკითხავთ, რომელს ენაზედ აზიარებთ ჩემთან და-
პარაკსა შეთქი!

სვანარ.

ჭოო! ეგ სხუა არის!

ზანკრას.

იტალიანურად ხომ არა გნებავთ დაპარაკი?

სვანარ.

არა.

ისმანიუკად?

ჰანკრას.

აწა.

სგანარ.

ნემუცუკად?

ჰანკრას.

აწა.

სგანარ.

ანგლიუკად?

ჰანკრას.

აწა.

სგანარ.

ლათინუკად?

ჰანკრას.

აწა.

სგანარ.

ბერძენულად?

ჰანკრას.

აწა.

სგანარ.

უბრაულად?

ჰანკრას.

სკანარ.

არა.

ჰანკრას.

ხირიულად!

სკანარ.

არა.

ჰანკრას.

ლსმანდურად!

სკანარ.

არა.

ჰანკრას.

არაბულად!

სკანარ.

არა, არა, ფრანცუზულად, ფრანცუზულად, ფრანცუ-
ზულად!

ჰანკრას.

ჰოა! ფრანცუზულად!

სკანარ.

დიაღ, დიაღ! ფრანცუზულად.

ჰანკრას.

მასუ აქეთ გადმოიარეთ, ეს ყური სამეცნიერო და
უცხო ქუჩების ენებისათვის მაქვს გამზადებული;

სახალხო, სამშობლო ენისათვის ეს შეოცა.

სტანარ.

(ცალკე) ამ დარბაზისებთან ლაშაკისათვის ძალიან თავდარიგის დაჭერა უოფილა თურმე საჭირო და რას ვიფიქრებდი.

ჰანკრას.

ახლა? რა გნებავთ?

სტანარ.

ჩიკვა მინდა გკითხეთ ერთს ჩემს დაბრკოლებასად.

ჰანკრას.

ჭო, ჭო! საფილოსოფიო საგანსად, განა?

სტანარ.

აჩა, უკაცრავად მე....

ჰანკრას.

შეტუება გნებავთ, აჩსება და შემთხვევას სინონიმნი აჩის თუ ეკივოკნი; ესე იგი, ერთაზროვნებას წარმოადგენენ თუ ორსაზროვნებას (*) მწიგნობრობაში?

სტანარ.

სულაც აჩა. მე....

ჰანკრას.

მაშ ლოდიკა გელოვნება აჩის თუ ჭსწავლა?

(*) ნამდვლში ეს განმარტება აჩ აჩის.

სგანარ.

რა ბძანებას! მე...

ზანკრას.

საგანი მისი სამნივე მოქმედებანი არიან გონიერებისნი, თუ მხოლოდ ერთი მესამე?

სგანარ.

არა. მე...

ზანკრას.

კატეგორიას ათას თუ მხოლოდ ერთი?

სგანარ.

რას მიჭა! მე...

ზანკრას.

არსება სილღოგიზმოსი დაბოლოებას არის თუ არა?

სგანარ.

რას ბძანებთ? მე...

ზანკრას.

არსება კეთილის მდებარეობს თქვენსა შინა ნატურისას თუ ოდენ შესაბამოსა შინა?

სგანარ.

არა! მე...

ზანკრას.

ერთი ერთარსობა არს თუ არა სიკეთეს და დაბოლო-

გებას შოკის?

სგანანარ.

ეგმ? არა! მე...

ჰანკრას.

დაბოლოებისა ძალუმს შერეყვა ჩქნნი ბუნებითა თუ-
სითა ნამდვლითა თუ ოცნებითითა?

სგანანარ.

არა, არა, არა, არა, არა, დასწეველს ღმერთმა შენი
ეშმაგი, არა, ათასჯერ არა!

ჰანკრას.

მაშ გამომიტყუ აზრი შენი, რადგან მე ვერ მივმხედარ-
ვარ, რა გწადს.

სგანანარ.

მეც ეგ მინდა რომ გაიმბოთ; მაგრამ უურს რომ არ
მიგდებთ. (მანამდისინ სგანარელი ამას ანბობს:) მე
რომ სჯმე მაქნეს, ეს ის სჯმე განლავს, რომ ცოლი
მინდა შევირთო და ერთს ქალსა ვთხოვლობ ემაწვლსა
და მშქნნიერსა. მე ძალიან მომწონს და კადეცა ვჭთხო-
ვე მამასა; მაგრამ მეშინია რომ...

ჰანკრას.

(იმავე დროს ლაზარკობს და სგანარელს უურს არ
უბღებს:) სიტყუა მინიჭებული აქნეს კაცსა გამოსათქმე-
ლად აზრისა და ვითარცა აზრი არს გამომხატულებლი
ნივთისა, სიტყუა არს გამომხატულებლი აზრისა, (ამ დროს

სგანაწყლი, მოთმინებიდამ გამოსული, დოკტორის ჰინ-
 ზედ კელს მიაფარებს და რა რომ დოკტორი ამ კელს
 მოიცილებს, იმავე წამს იწეებს ისევე ისე ლაზარკას:) მაგ-
 რამე ეს გამოსატვა სხვა მსატკობას განესხუება მით,
 რომელ სხვა მსატკობა ცხადად გამოიყენს დედანს
 თვსსა, მაშინ, რდესაც სიტყვა თვს შორისვე იცავს
 თვსსა დედანს; ამაღ, რომელ არს მსოფლად აზრი. გა-
 მოთქმული გარკვანიოთა ნიშნებითა; მაშასადამე ვინაც
 უკეთ ჰყოფილობს, უკეთესადღა იგივე გამოსთქვამს. მაშ
 გამომითქვით თქვენნი ფიქრი სიტყვითა, რომელ არს
 უნათლესი ყოველთა ნიშანთა.

სგანარ.

(დოკტორის სახლში შეაგდებს და კარებს გამოუხუ-
 რავს, რომ კვლავ გამოვიდეს.) სწორეთ ჭირი ყოფილას
 ეს რხერი.

ხანკრას.

(შინიღამი.) დიად! სიტყვა არს animi index et speculum.
 სიტყვა არს მოენე გულისა და ხატება სულისა. (შე-
 მოდგება ფანჯარაში და იქიღამი ანობს.) სიტყვა არს
 საჩვე, რომელი უხაკუნლად წარმოგვდგენს უხაკიადესსა
 საიდუმლოებასს ჩვენის ბუნებისსა; და რადგან თქვენ
 გაქვით ნიჭი მოფიქრებისა და მაშინვე გამოთქმისცა,
 რისგან არის, რომ არ იხმართ სიტყვასა თქვენსა, რა-
 თა მამხილეთ აზრი თქვენნი?

სგანარ.

მაშ მე რიღასათვსა ვარჯჯა; მაგრამ რომ არ დამაცალეთ.

ზანკრას.

აჭა! უუჩს გიგდებთ, ჭსთქათ.

სგანარ.

აა, მოგახსენებ, უფალო დოკტორო, რამ...

ზანკრას.

გთხოვთ მოწუჭტით ილაშაჩაკოთ, მოკლედ.

სგანარ.

აგრე გიქ.

ზანკრას.

უსარგებლო დაწუდილებას ერიდებოდეთ.

სგანარ.

ეჭა! უფა...

ზანკრას.

აზოფთუკმად განმინაწილეთ საუბარი თქუჭნი, ლაკონიურად.

სგანარ.

მე თქუჭნი...

ზანკრას.

მიდებ-მოღება და მრავალსიტუჩაობა ან იყო.

(სგანარელი, სრულად მოთმინებიდამი გამოსული, რამ ველანა ჭსთქუჩასთა, ქუჩას დააკლებს კელსა, და შუბლში კერას დაუზირობს.)

ბოგო! ცხადად ლაშარაკის მაგიერად ფიცხდებით?
გამეცალეთ! თქვენ იმასევე უფრო ბრიყვ და სისძაკელი
ყოფილხართ, რომ ჩამცობიყო ქუდზედ ფორმა უნდა
ითქვას; მე თქვენ ცხადად დაგიმტკიცებთ უოკელს
შემთხვევაში, ანგუმენტებითა in Barbara, რომ თქვენ
ხართ და იქნებით მარადის მხოლოდ სულიერი ჰირუტყვ
და მე ვარცა და ვიქნებიცა მარადის in utroque jure
დოკტორი ვანკრასი.

სგანარ.

აჰ! ეს რა გაუძლებელი რამ ყბედი ყოფილას!!

ვანკრას.

(შემოვა ისევ სტენაზედ.) დაგიმტკიცებთ, რომ ვარცა
კაცი შწიგნობანი, კაცი მეცნიერი.

სგანარ.

კიდევ?

ვანკრას.

კაცი შეუძლებელი, კაცი უაბუდებული. (გაივლის) კა-
ცი განვითარებული უოკელსა შინა სწავლასა ბუნებითსა,
ზნეობითსა და სპალიტიკოსსა. (გამოივლის) კაცი მეც-
ნიერი, უმეცნიერესი, per omnes modos et casus. (გაივ-
ლის) კაცი. რომელსა ვიცი ზედმიწევნითა superlative არაკ-
ანი, მითხლოდის და ისტორია, (გამოივლის) გრამმატიკა,
პოეზია, რეტორიკა, დიალექტიკა და სოფისტიკა. (გაივ-
ლის) მათემატიკა, არითმეტიკა, ოპტიკა, ანბროგრიტიკა,

ფიზიკა და მათემატიკა, (გამოიჯლის) კოსმომეტრია, გეომეტრია, ანხიტეკტურა, სპეკულაბა (მინის მოქმედება), (გაიჯლის) სპეკულატობა, მედიცინა, ასტრონომია, ასტროლოგია, ფიზიონომია, მეტაფიზიკა, ხირომანტია, გეომანტია და სხვა... (გაჯა).

გამოსვლა 7.

სკანარ.

ჯანაბანაშინაჯ უჯლია მეცნიერსა, რომელიც უჯრს ან გუგლებს. კარგათ მითხრეს, რომ ამისს ანისტრუქლს უბედობის მეტი ანა ჭსტოდნაანა. ანა, უნდა წავიდე, მეორე მოჯნახა; ის უფრო დამჯადარი ანის და უფრო გონიერი. ეჭვი!! (კანს ურეკს.)

გამოსვლა 8.

მარტუროს.

რა გნებაუთ ჩემგან, უთალო სკანარელა!

სკანარ.

უთალო დოკტორო! თქუწნი რჩევა მეჭირეება ერთს ჰატანა საქმეზედა და ამისთვისა კარ მე აქ მოსული. (ცაღკე) ლჭო! საქმე ამასთან უკეთ მოღის. კაცს უჯრს მაინც უგლებს.

მარტუროს.

უთალო სკანარელა! გთხოვთ მეჭსტუჯლოთ, თუ თქუწნი ნებაც იქნება, კე რიგი ლაჰანაკისა. ჩუწნი

ფილანთროფია კანონად გვდება, რომ აჩანს დღეს ან წინამორბედთა მიმართ ჰუმანობას; ანამედ ვლანტანობ-
დეთ იტუნეულებითა, შეკაყენებდეთ ყოველთა გარდაწყ-
ვეტილებისა ჩუქნისა; ამისგამო ან უნდა იტყოდეთ—ვან
მოსულია; ანამედ—მე მგონია, რომ ვან მოსულია?

სუბანარ.

მგონია?

მარტუროს.

დიაღ.

სუბანარ.

ნუტა რა ვჭქნა! თლონდაც რომ მგონია, ამიტომ რომ
აქა ვან.

მარტუროს.

ეგ ჯერ მიზეზი ან აჩინს. შესაძლებელია ისეთი რომ
გგონოს, რომ მანთალი ან იყოს.

სუბანარ.

როგორ? მანთალი ან აჩინს, რომ აქა ვან?

მარტუროს.

ანც ეგ აჩინს საჩქმუნო; უხდა ყოველშივე ეჭვ ვიქო-
ნით.

სუბანარ.

რათა! მე აქ ანავან და თქუტნ მე ან ვლანტანობით?!
მარტუროს.

მარტუროს.

მე მეჩუქნება, რომ თქუტნ მანდა საჩთ და მგონია

მე თქვენ გელაზარაკებოდეთ: მაგრამ მართლად ასეა თუ
არა, სარწმუნო არ არის.

სგანარ.

ეს რადსა ბოდავს! ჭნუმირობთ მეონია. აჲ მე და აჲ
თქვენ, კარგა ბეჯითად; მე-მეონიას აქ რა გელი აქვს,
თავი ღვანებოთ ერთი მაგისთანა უბრალო ზასუნებსა,
ღმთის გულისათვს, და ჩემს საქმეზედ ვილაზარაკოთ.
მე იმისთვის გიანხელით, რომ შეგატყობინოთ—ცოდის
შეერთვა მსურს მეთქი.

მარტყურიოს.

მე ებ რა ვიცი.

სგანარ.

მე გუბნებოთ.

მარტყურიოს.

შესაძლებელია.

სგანარ.

მე რომ ქალსა ვთხოვლობ, ძალიან ვმარჯვლია ის ქა-
ლი და ძალიან ღამისი.

მარტყურიოს.

შეუძლებელი არ არის.

სგანარ.

კარგი იქნება თუ ცუდი, რომ შევიწითო?

მარტყურიოს.

ერთიც და მეორეცა.

სგანარ.

(ცალკე) ეგზე! ეს სულ სხვა კილოზედ იმღერის. (მარ-
ფურჩიოსს.) მე თქვენსა გკითხავთ, კარგი იქნება თუ ცუ-
დი შეთქი ის ქალი რომ შევიწითო, რომელზედაც გქალ-
პანაკებით?

მარფურჩიოს.

შენებდრასედა ჰკიდა.

სგანარ.

ცუდი იქნება?

მარფურჩიოს.

შემთხვევასედა ჰკიდა.

სგანარ.

ღუთის გულისათვის ერთი რიგინი პასუხი შითხარით.

მარფურჩიოს.

ჩემი განძახებაც ეგ არის.

სგანარ.

გული დიდად შითქვამს იმ ქალისათვის.

მარფურჩიოს.

შეიძლება აგრე იყოს.

სგანარ.

მამა მაძლევს.

მარფურჩიოს ს.

იქნება.

სვანარ.

მაგნი ჩემი შევიწითო, ვაჟო თუ, წაგორც მოგეს-
სენებათ, თუნი აიბო..... ქუჭყანაში ქუდი მომხადოს.

მარტუროცს.

შეიძლება მოხდეს.

სვანარ.

რას ჭფიჭობთ ამხუდა?

მარტუროცს.

მგონია შეუძლებელი არ იყოს.

სვანარ.

არა; თქუწნ ჩემი ჩემი ყოფილიყავით, თქუწნ რას
იქმოდით?

მარტუროცს.

არ ვიცი.

სვანარ.

მე რაღას მიჩქვით, წაგორც ვქნა?

მარტუროცს.

წაგორც განმუბოდეთ.

სვანარ.

ლამის ცუტხელი მომეკიდოს.

მარტუროცს.

მე კელი დამიბანია.

სვანარ.

ცეცხლი და ნავთი შენს თავსა, გამოშტერებულა
ბებერა!

მარტურრიოს.

რაც მოხდება ის იქნება.

სვანარ.

(ცაღკე) შე ჯალათო შენ უწნებულა! მე შენ გამოგა-
ცუდეკინებ მაგ ხმასა, შე ქოფაკო ფილისოფოსო! (დაუ-
შენს ჯოხსა.)

მარტურრიოს.

ოჰ! ოჰ! ოჰ!

სვანარ.

ასე გინდა, შენა, უმსგავსოდ რომ მიედმოედები!
ჰე! ამოვიყარე შენი ჯაჭრი თუ ვერა?

მარტურრიოს.

როგორ! როგორ გაბედე ჩემი ასე გაუზატიურება!
ჩემებრ ფილოსოფოსის ცემის!

სვანარ.

გთხოვ შესცუალათ, თუ თქვენნი ნებაც იქნება, ეგ
რიგი ღაპანაკისა; ყოველს საქმეზედ იჭუნეულება უნდა
იქონიოთ და არას დროს არ უნდა იტყოდეთ, რომ მე
თქვენსა გცემეთ; არამედ გგოხიანთ, ვითამ გცემეთ.

მარტურრიოს.

ზოლიციაში გიჩივლებთ ახლავე ჩემის გალახვისათვის.

სგანარ.

მე კელი დამიზანია.

მარტუროს.

ნაცემი ზედ მახნია.

სგანარ.

შესაძლებელია.

მარტუროს.

ეს შენ მომყენე ამისთანა შეუტაცება.

სგანარ.

აჩ აჩის შეუძლებელი.

მარტუროს.

მაცალე, ბძანებს გამოვიტან შენსედა.

სგანარ.

მე აჩ ვიცი აჩ.

მარტუროს.

სამართალი გადაგახდევინებს.

სგანარ.

დაც მოხდება ის იქნება.

მარტუროს.

ამაყვალე?!... (გაგა).

გამოსვლა 8.

სგანარეუ

(მარტო) გაგონილს ეს ანბავი? ადამიანმა ერთი ბუ-
ჯითი სიტყუა ვერ გამოიტანოს ამ მკუდარ-ძაღლისაგანს
და ბოლოსაც იმდენივე ცოდნა დაგზრხეს, რაც ჰირჭულ-
ში გქონდა, რა უნდა ვქნა ახლა, როგორ შევიტყო. რა
შეუდგება ჩემს ცოდვის შეტკასა? ოჰ! აგერ ბოშის ქა-
ლები! ამათ უნდა ვაკითხვნო.

გამოსვლა 10.

(ბოშის ქალები შემოვლენ სიმღერითა და მოთამა-
შობითა, კელში თავისი ჰატარა დაიჩუბით.)

სგანარ.

უღარდონი ესენი ყოფილან! გამოგონეთ თქუჭნუი!
მკითხმობა შეგომლიათ თუ რა?

ჰირველი ქალი.

დიაღ, ჩემო კარგო და ლამაზო? აჲ ორნი ვარტ და
ორთავე ვიცით.

მეორე ქალი.

შენ კელის გული გაჩუჭნე, ჟვარედინათ რომ აწის
ვნახეთ და ჩუჭნ გეტყუთ რასმე, რაც მოსაკალია.

სგანარ.

აჲ, აჰა! ორივე კელის გული, რასაც კითხულაბთ
იმითი.

ზირველი ქ.

კარგი სახე გქონია შენა, ჩემო კარგო და ღამაზო,
კარგი სახე.

მეორე ქ.

ჭო, ჭო! კარგი სახე, ისეთი სახე, რომ ერთხელ
შენც განდები რამე.

ზირველი ქ.

ცოლს შეირთამ ცოტა არ არის მაღე, ჩემო კარგო
და ღამაზო, ცოტა არ არის მაღე.

მეორე ქ.

შეირთამ მოხდენილს ქალსა, მოხდენილს ქალსა.

ზირველი ქ.

დიად, ისეთ ქალსა, ქუჩუნის საყუარელი რომ იყოს,
ქუჩუნის საყუარელი.

მეორე ქ.

ჭო, ჭო! ისეთ ქალსა, რომ მეგობრები ბევრი შეგმი-
ნოს, ჩემო კარგო, მეგობრები ბევრი შეგმიწინოს.

ზირველი ქ.

ისეთ ქალსა რომ ბარაქა შემოიტანოს შენს სახლში,
ბარაქა შემოიტანოს.

მეორე ქ.

ისეთ ქალსა, რომ საკელი გაგიტოქვას, ჩემო კარგო
და ღამაზო საკელი გაგიტოქვას.

პირველი ქ.

შენი მათეურებული იუოს ჩემო კარგო და ღამაზო,
შენი მათეურებული იუოს.

სგანარ.

ეკ ძალიან კარგი. მაგრამ ერთი ეს მითხარით, ფაქტი
ხომ არ არის, რომ ქუდი მომეხადოს.

მეორე ქ.

ქუდი მოგეხადოს?

სგანარ.

ჰო!

პირველი ქ.

ქუდი მოგეხადოს?

სგანარ.

დიაღ, ფაქტი თუ არი, რომ გამიფერხბილდეს და
ქუდი მომეხადოს?

(ქალები იმღერიან და თამაშობენ)

ერთი ამათ უყურეთ! ეკ რა ჩემი ზასიხია მეტე? აქეთ
მოდით: მე თქვენს ორთავე გვითხავთ. თავს თუ არ მო-
მეხადის, ქუდს თუ არ მომხადის?

მეორე ქ.

ქუდს, თქვენსა?

სგანარ.

ჰო. ქუდს თუ არ მომხადის?

პირველი ქ.

თქვენსა, ქედსა?

სგანარ.

ჰო, მომესდება, თუ არა?

(ქალები სიმღერითა და თამაშობით გარეთ გადვუდებიან.)

გამოსვლა 11.

სგანარ.

(მარტო) ამ შეხუტულობა მანწინალებმაც აგი უხასუსოდ არ დამაგდეს?! როგორც იქნება კი უთუოთ უნდა შევიტეო ჩემს ცოდვის შერთვას რა დაჭეუტება თანა, რა შეუდგება; უნდა იმ გამომჩინებულს მკითხავთან წავიდე. ქეჭყანა რომ იმისს ქებას ანობს თვალით დაგანახუტებს რასაც იხურუტბო. ერთი კაცმა მკითხოს, აქამდისინ რაღას უყურებდი და იმას არ დაეკვირებე. თვალით დამანახვებს უკვლავურსა.—

გამოსვლა 12.

(შემოვლენ დორიშენ და ლიკასტი; სგანარელი უკუდგება,—)

ლიკასტი.

იქნება მართლა არა სუმრობდეთ, მშუტნიერო დორიშენ, რასაც ანობთ?—

დორიძენ.

დიად არა კვხუმრობ.

ლიკასტი.

მაშ ეგ არის თხოვდებით?

დორიძენ,

სწორეთ.

ლიკასტი.

ქონწილიც ამაღამვე გქმნებათ?

დორიძენ.

ამაღამვე.

ლიკასტი.

მერე შეგიძლიათ, შეუბრალებულთ, აგრე მალე დავიწყება ჩემის სიუჟეტისა და დამავალბელის აღთქმისა, მე რომ მომეცით?

დორიძენ.

მე? ეგ როგორ იფიქრეთ! მე ისევე ისე მიმანხნისა, როგორც უწინა და ჩემმა ქმრის შერთავი სულ არ უნდა დაგდარნოსთ. ქმარს რომ ვიერთამ, სიუჟეტულით ხომ არ ვიერთავ, უდიდარია და იმიტომ. მე არა გამანხნისა, თქვენს არა გამანხნისა და თქვენს ხომ იცით, რომ სადაც შექმნება არ არის, იქ არცარა სიამოვნება იქნება ქმრისი და რათა უნდა გვიდარდეს, უნდა ვსტდილობდეთ საცხოვრებელის შოვნასა. — შემთხვევითა მომეცა და კელიდამ არ გამომეცაღეს მეოქი, მეც მაშინვე და-

ჭთანხმდი, იმ ანგარიშით, რომ თავის დაღწევაც მალე
მეღიწრება ბერეკაციანა მეოქი. იმ ჩემს კაცს
დიდხანს გაძლება არ შუქლია; სულ რომ ბევრი იცოც-
ხლას ექნის თვს სიცოცხლე თუღა უდგია ტანში. ჰი-
რობას გაძლევთ, რომ მეტი ვერ ილოღილას და დიდ-
ხანს არ მომინდეს ღუთას ხეჭნა, სიქურვიე მომივლინე
და ბუდნიერ-შეკე მეოქი, (ამ დროს დანიხავს სგანარულს
და ეტყურს) აა! ესღა თქუტნსედ კლანპარაკობდით და რაცვი
რამ კეთილი ითქმოდა, არა დაგვიზოგავსრა.

ლიკასტი.

ეს ბძანდება უფალი?...

დორიძენ.

დიაღ, ეს ბძანდება, მე რომ მიერთავს.

ლიკასტი.

ნება მიბოძეთ. უფალო, მოგილოცოთ განზრახული
ქორწინება და ამასთან ჩემი უმარჩილესი ჰატივისცე-
მაც მოგახსენოთ. გარწმუნებთ, რომ ირთავთ დიაღ
თავდაცუღას და ჰატიოსანს გუემსა; და თქუტნ, მადმუა-
ზელ! გუელითად მიხარის თქუტნი რჩევა და გარდაწყუტ-
ტილება. უკუოყს ვერ არჩევდით. უფაღს ყოველი თვ-
სება ეტუღობა დიაღ კეთილის მეუღლეობისა, დიაღ უფა-
ლო! მინდა დაგიმეკობრდეთ და დაკავკშიროთ ერთმა-
ნეთთან მისვლამოსვლა და დროს გატარება.

დორიძენ.

მაგითი მომეტებულს ჰატივის გვეცემთ ართავე.

მაგრამ ახლავი წავიდეთ, ნუღარ გიგზანებო, კეჭლავ უფრო
სრული მოცალება გვექმნება ერთმანეთთან საფობისს.
(გავუღენ.)

გამოსვლა 15.

სტანარ.

(მარტო) ახლავი ცხადთა გჭხედავ, რომ საქმე დამი-
მლაშდა და ურიგო არ იყოს. მტონას, წავიდე და ჰი-
რობა შეუშალო. თუელივი დამეხარვას რამდენამე მართა-
ლია; მაგრამ ისევე თუელის წავება ჭსვობაა. თლანდ სხუა
უარესი არა გამოვიანშვარავდეს რა. მაშ რიგინად გავი-
სარჯოთ, რომ თავი გამოვიხსნათ ამ განსაცდელისგან.
ეჭვი!... (კარს ურეკს ალვანტორს.)

გამოსვლა 11.

გამოვან ალვანტორ.

აა! ჩემო სიძე! მშჯობა თქუქსნს მოსვლასა!

სტანარ.

თქუქსნი მონა და მოსამსახურე.

ალვანტორ.

საქორწილათ მობმანებულხართ?

სტანარ.

შვანტრავად განლაგართ.

აღკანტორ.

გარწმუნებთ, რომ მეც ისე ვეშურები, როგორც
თქვენსა.

სგანაწ.

მე სხუა საქმისათვის გახედავ.

აღკანტორ.

მე ბძანება მიცემული მაქვს, რომ ახლავე ყოველივე
მზათ იყოს რაც რამ საჭირო არის.

სგანაწ.

მე მაგასევე არ მოგახსენებთ.

აღკანტორ.

მუზიკანტები მზათ არიან, დასაწყობებულნი ვინც იუვენ
დასაწყობებულნი არიან და ჩემი ქალიც მზათ არის.

სგანაწ.

მე მაგისთვის არ გხელებივარ, მე მინდა....

აღკანტორ.

ერთის სიტყვით, კმაყოფილი იქნებით და თქვენს
დაკმაყოფილებას ვეღარა შეგვანებსრა.

სგანაწ.

ღმერთო ჩემო! საქმე სულ სხუა გახლავს.

აღკანტორ.

მობძანდი, შინ შემობძანდი, ჩემო სიძეობატონო!

სვანარ.

ცოტა რამ სიტუაჲა შინდა მოგახსენოთ.

ალკანტორ.

ახს დმერთო ჩემო! ჩუწნში ბუერი თავასა რა საჭი-
როა, შემობძანდით და რაღა.

სვანარ.

არა-მეთქი; ვერ უნდა მოგულაზარაკოთ.

ალკანტორ.

სხუა სათქმელი გაქუსთ რამე ჩემთანა?

სვანარ.

ღიად!

ალკანტორ.

ახს რა?

სვანარ.

უფალა ალკანტორ! მე მართალია, ქალი გთხოვეთ
და თქუწნც აღმითქვთ; მაგრამ მე კტტმნობ, რომ ხნიე
რებით ცოტა მეტად წინაგარ და კტტონებ; რომ იმისთვის
სრულიად არ ვარგოდე.

ალკანტორ.

სულაც არა! ჩემს ქალს აგრე ვარგად მოსწონხართ,
როგორცა ხართ და დარწმუნებული ვარ, რომ სიამოვნე-
ბით იცხვრებთ თქუწნთანა.

სვანარ.

გეკა, გეკა. მე ხან და ხან სამაგული ხსისათი მუიკს

ხელზე და უკუწვლია დიდად შეჭსწუხდება, როდესაც
ავგუსტუსად შეეცქნება.

ალკანტორ.

ჩემი ქალი ძალიან თავისიანი ქალაა და ჭნახვით, რომ
თავისის მოთმინებითა და ზღვილობით ყველაფერში
დაგუწუწბათ.

სტანარ.

ზოგი ერთი ისეთი სხეულის ნაკლებუქსნებაცა მაქვს
რომ შეიძლება გული მალე აინტოუს ჩემსკდა.

ალკანტორ.

ეგ არაფერია. ჰატიოსანი ქალი ქმარსედ გულს არას-
დროს არ აინტოებს.

სტანარ.

ერთის სიტყვით, გინდათ რომ მოგახსენოთ? მე არ
გინახვთ, რამ მამცთ.

ალკანტორ.

სურმობთ თუ! მე ჩემის ჰირობის გატყნას სიკუდი-
ლი მირჩეუნია.

სტანარ.

დმერთო ჩემო! მე გაძლეგო ნებასა და მე...

ალკანტორ.

რა ნება, რის ნება? აღმითქუმს და უთუოთ მოგცემთ
კიდევცა, ხუანი თუ გინდა ყველანი ჯავრით დაიხცნენ
იმის მთხრუნელნი.

სგანარ.

(წაღკე) დასწევვლას დმერთმა!

აღკანტორ.

მე. ჩემო სიძე, ისეთი გასსაკუთრებითი ჰატვისტემა მაქვს თქვენს და სიუწარული, რომა თავადმაც რომ მთხოვს, თქვენ მოგცემთ და იმასვი ანა.

სგანარ.

უფალა აღკანტორ! დიდად დავალებულივარ თქვენსგან მაგ ჰატვისტემითა; მაგრამ ცხადად მომიხსეხებია, რომ მე ცოლის შერთვა არ მინდა.

აღკანტორ.

ვისა? თქვენსა?

სგანარ.

დიად მე.

აღკანტორ.

მიზეზი მაგისი?

სგანარ.

მიზეზი? მიზეზი ეს არის, რომ საცოლოდ ვერა ვჭკრძნობ ჩემს თავს და მინდა მამა ჩემს და ყოველს ჩემს წინაპართ მივბამო, ცოლი რომ ანას დროს არ შეურთავთ.

აღკანტორ.

გამიგონეთ! ყოველი ვატი თავისუთალი არის თავის

ნებასდ. და მე ისეთი კაცი ვარ, რომ აწავის ან ვეწინააღმდეგებ. თქვენ თუთან გამომელაპარაკეთ ჩემს ქალის ცოლად შერთვასკდა და ჩვენს უოველითვით მოვემზადებით; ახლა რადგან თქვენ თქვენის პირების მოშლა მოგიწადინებიათ, მე წავალ, ენახო, როგორ მოვიქცე და მალევი გაცნობებთ ჩემს ანბავს. (გავა)

გამოსვლა 15.

სტანანო.

(მარტო) სჩანს, მე რომ ან მეგონა, ისე გონიერი ყოფილა და ღმერთებელი. უფრო გამაჭირდებოდა მე-თქი მეგონა! ღმერთო, ღმერთო! მე რომ ვჭეტიქრობ, ძალიან კარგათა ვჭექნი, რომ ეს საქმე თავიდან მოვიციდე. თორემ ვინ იცის, იქნება ჩემს სიტოცხლეში სინანულისაგან ვეღარცვი გამოვსუფიყავი. ახლაკი აღარა გვშავსრა. აკერ იმისი შჯლიც მოდის, უთუთთ პასუხნი მოაქვს.

გამოსვლა 16.

აღსნიდან.

(ტაბილის ხმით) უფალს სტანანელს უმორჩილესს სამსახურს მოვასხენებ.

სტანანო.

მეც ატრეთვე, უფალო, სრულის გულით.

აღსიდას.

მაშა ჩემმა მითხრა, უფალო, რომ ჩემის დის შერთ-
გასეულ პირობის შესაძლებლად ბმანდებით აქ მოსული.

სგანარ.

დიად, უფალო; დიდად ვჭსწუხვარ, მაგრამ...

აღსიდას.

ოჰ! უფალო! რათა ვჭსწუხართ? აქ საწუხარი სულ არა
არისრა.

სგანარ.

ვჭსწუხვარ, ჭეშმარიტად; და გულისა მსუხს...

აღსიდას.

სრულიად არაფერია საწუხარი, დამიჯერეთ. (შაართ-
მეკს სგანარელსა ორს ხმაღს) გონოკო უფალო, შრომა
გასწოთ და ამ ორში ერთეყსაი აიხიოთ, რომელიც
თქვენნი ნება იქნებოდეს.

სგანარელ.

ამ ორს ხმაღში?

აღსიდას.

დიად, უფალო! ამ ორს ხმაღში, თუ თქვენნი ნებაც
იქნება,

სგანარ.

მეჩე რისთვის?

აღსიდას.

უფალო, რადგან თქვენ ჩემს დასეულ გელს იღებთ,

შემდეგ ჰიროზისა, იმედი მაქვს სწინააღმდეგოდ არ მიიღებთ ჩემგან ამ განძრახულს მოკითხვას.

სგანარ.

ბოგოცა?

აღსიდას.

სხუა რომ ყოფილიყო, ერთს ყოფას დაწვედა. ერთს ანბავსა; და ჩუქსნი ისუოები ვართ, რომ საქმეს სიმშუ-
დითა და სიწუნარით დავიწუებთ და ტკბილადაც დავბო-
ლოკებთ. მე გიანულ დიდის თავაზით მოგახსენათ, თუ
თქუნიცა ბძანებთ, რომ ყელები უნდა გამოესტკრათ ერთ-
მანუროსა.

სგანარ.

დიად ცუდი მოკითხუა თუ არის სადმე, სწორეთ ეს
არის.

აღსიდას.

გთხოვთ ინებოთ და აირჩიოთ, უფალ!

სგანარ.

მე თქუნი მოსამსახურე განლავარ, მაგრამ გამოს-
ტრედი უელიგი არ განლავს. (ცალკე) ამისთანა ღაპარავიც
გაგონილა??

აღსიდას.

ეს აუცილებელია, უფალ, თუ რომ თქუნი ნებაც
იქნება.

სგანარ.

ჰე! კარგია ერთი, უფალ! ჩაგეთ ისევე და ევ თქუნი

მოკითხვა რიგინად გამოიბრუნეთ.

აღსიდას.

ნულარ მაგვანებო, უფალო! სხვა საქმეცა მაქვს და
მაგდენი არა მტალია.

სგანარ.

არ მინდა შეთქი, გეუბნებით.

აღსიდას.

ჩემთან ხმალში. გამოსულა არა გნებაყო?

სგანარ.

დიაღ, არ მინდა, რათ მინდა.

აღსიდას.

მართლა?

სგანარ.

მართლა.

აღსიდას.

(ჯობით ცემას დაუწყებს და რომ გაათავებს.) ეს მა-
ინცა, უფალო, რომ მასევი არ გეკნებოთ ჩვილისა:
თქვენ თუთან ხედავთ, რომ საქმე როგორც რიგია ისე
მომეყავს. თქვენ ჰირობა გაგვტყებო. მე ხმალში გამო-
გითხვევით;—თქვენ ხმალში გამყოფლის უარი მითხ-
რით; მე ჯობი დაგიშინეთ; ეს ასეა დაწესებული და
იმედი მაქვს თქვენის ჰატოლსებისაგანა თქვენსც
დამემოწმეთ, რომ მე ჩემს ვაღს სწორეთ ისე
ვასრულებ, როგორც რიგია.

სკანარ.

(ცალკე) ეს თავსედი რაღა ჭირში გამიტყუჭა ახლა!
აღსიდას.

(წარუდგენს კიდეკ თავისს ორს ხმალს) კარგია ახლა
უფალა! თქუწნსც ზდილობით შეუდექით საქმესა, რომ
ურში კელის წაულება არ დამჭირდეს.

სკანარ.

კიდეკ?

აღსიდას.

უფალა! მე არავის ვაწყენინებ და არცარავის ვეწინააღ-
მდეგები; მაგრამ ორში ერთი უსათუოდ უნდა აირჩიოთ:
ან ხმალში გამომევეთ, ან ჩემი და შეირთოთ.

სკანარ.

უფალა, მე გაწმუნებთ, რომ არც ერთი შემიძლია,
არც მეორე.

აღსიდას.

მართლად ბძანებთ?

სკანარელ.

სწორეთ მართლად.

აღსიდას.

მაშ, ნუკას უკაცრავად, თუ თქუწნი ნებაც იქნება...
(დაუეწებს კიდეკ ვოხით ტემას.)

სგანარ.

კაჲ, კაჲ, კაჲ!

აღსიდას.

უფალო! მეტი არ შეიძლება ისე გქსწუხვარ, რომ იმულებული ვარ და ასე უზატიურებით გეპყრობით თქვენსა; მაგრამ, არ შეიძლება, თავს ვერ დაგასებებთ, თუ რომ თქვენნი ნებაც იქნება, მანამდისინ ან ხმაღში არ გამომეყენებით, ან ჩემს დას არ შეიერთებთ. (ჯონს აუშენებს კიდეც დასაკრავად.)

სგანარ.

კარგია! შევიერთამ, შევიერთამ.

აღსიდას.

აჲ, უფალო! დიდად მიხარის, რომ გონიერებას დაადგოთ და საქმე სიტკბოებისა ჰბოლოდებოდა; ამიტომ რომ დიდი ჰატვისცემა მაქვს თქვენნი. ეეფიცებით, და მეტი შეწუხება არ შეიძლება, როგორც მე შევწუხებობდი, საქმე რომ გამჭირვებოდა და უფრო ცუდად მიგებოდა. ახლაკი წავალ მამაჩემს შევატყობინებ, რომ უოკელივე კეთილად დავაბოლოებო.

(მივა და ალკანტორის კარს დაკვს.)

გამოსვლა 16.

ალკანტორი, დორიენი, აღსიდასი, სგანარელი.

აღსიდას.

მამა! აჲ უფალი, უოკელითურთ გონიერებაზედ დამ-

ყარებულნი. საქმის დაბოლოება დიდის თავაზითა და
ზოლოდობით იწება და შეკიდლიათ ახლა ჩემი და მიათ-
ხავით.

ალკანტორ.

უფალო! აჲ ჩემი ქალი; თქვენს გულში ჩამითვლია ამისი
გული. გურთხეულაიყვნ უფალო საკელი შენი, მე ჩემი
ვალი მომიცილებია, ეს არის და ამისი უოფაქცევა ახლა
თქვენს საქმეს. წავიდეთ ახლა, ბედნიერი ქორწილი
გადავიხადეთ და ქუდი ჭერს ვკრათ.

(სგანარული უნებლიედ ქუდზედ გეღს იტაცებს.) (*)

(*) ეს უნიშნვა ნამდვლში არ არის.

*

* *

თავკანის მცემელთ რის გუნდი, გარე შემოგტრფის
ფარკანებრ,
რადა ჭკსურს ყოველს მათგანსა ეჩუჭსებოდუ მშუჭნივრებრ?
ჭებათა მათგან უგულთ, რად იქენ სიამოვნებით?
რამელნი ფრად ჭნარობენ შემტდარნი იმედოვნებით.
გით დაკარგულს შე მათ შორის მუის ნხუდებთან
იჭრნი ისრად,
არც მხედვთ, არცა სიტყვთ. არა ღირს მეოფე სანუგე მოდ:
რამ მით ეგებ სულის დელვა, ესრეთ მტანჯი დამი-
წესადეს! —
გაშმაგებით სიუჭარულის ძალა ეგებ დამიმშადეს!
არა უწყვი, აღი ტრფობის ვითარ ძლიერ გულს შეგ-
ნსების?
არ უწყვი, თუ მას ჟამს ვითარ სული ჩემი, იტანჯების?
მარა გიტნობ, მისთვის მრწამსარ... კვალად ღებინი
გულს შეუჭვის;
დაცინებით ვუმსერ ჩაყით რამელთგან არღა შემიშვის.
თ. გრიგოლ ორბელიანი.

ხმა იღუძალი.

(თ. ნიკოლაოზ ბარათაშვილის ლექსებითგან.)

ნეტარ რა ხმას ეს იღუძალი,
 გულისა ჩემის დამნაღვლებული?
 რა ვსტან ჰირტულად წუთი სოფელი,
 დაკვშით ადგილი, სადაცა წრეული
 რბილდა ნათლად დრო ყმაწვალბის
 სწორთა თან მხრდილთა, მეგობართ შორის,—
 მას აქეთ ხმა რომ მისდევს ყოველთა
 ჩემთა ზრანკათა და სწადელთა!
 ცხადად თუ სიზმრად, იგი მე მარად
 სულ ერთსა მიწურთნის გულისა ჭირად:
 «ემიე. ყრმაო, შენ მხუტდრი შენი!
 ვინძლო იზოგო შენი საშუტნი!»
 მაგრამ მე მხუტდრსა ჩემსა ვერ ვჭბოვებ,
 და შით გაუშანსვერღა ვიშორებ:
 ნუთუ კმა ესე არს კმა ღვეზნისა,
 შეუწყალისა სინიღისისა?...
 მაგრამ მე ჩემში ვერ ვჭბოვებ ავსა,
 მისსა საშოგოთველს და საქეკნავსა.
 ანგელოზი ხარ მთვარულელი ჩემი,
 ან თუ უშმაკი—მაცოური ჩემი,
 ვინცა ხარ მარქუ, რას მომისწავებ?
 სიცოცხლეს ჩემსა რას განუმზადებ?
 რას ვსტნა მე შენი საიდუმლობა,
 რას მხუტეს ამ სოფლად ჩემი წილობა?...

ჩემი ოსტატი.

მოდის მოჭკალობს, ღიღინებს ნელა,
 ფეხებსა ჭხლათავს, უეურებს ვეელა,
 ჭკითხუწნ: სად მიხუალ? მეფესთანაო-
 ისიც კაცია ჩემისთანაო!

დღეს მე მივიღე დიდი დიდება,
 და დიდი ფიქრი დღეს მომინდება;
 მე მინდა დღეს მთლად მოვსპო ქუჭყენა,
 ჩემმა ოსტატმა ასე მიბძანა!

დღეს ვარ ჰირუჭლი, ბრძენზე-უბრძენსი,
 დღეს ეუჭლა ვიცი ქუჭყენისა წესი;
 დღეს მე ვისწავლე მრავალი ენა,
 მე რაღათ მინდა მეტი მოლხენა.

ჭხედავთ რა-რიგათ მე ვლანარაკობ?
 სამოსონ ძლიერსა შუა გავაზობ;
 დღეს მე ვარ სწორედ ქუჭყენის ჰატრონი,
 ვეელას უბძანებ ვითა ბატონი.

დღეს დედაძიწას ცას შევაერთებ,
 დღეს როგორცა მსურს ისე ვიმეუვებ;
 დღეს მე ვარ მეტად დიდი მდიდარი,
 მე მასლავს დღესა ურიცხვ ჯარი.

თუთ ალექსანდრე მაკედონელი
 დღეს არ იქნება ჩემი მძლეველი.
 ერთი მაკლია: არ მომდის მილი,
 ეტეობა დღეს ვარ ბასუსის ძელი.

თუ ასე დავრჩე, ვერ დავიმინო,
 მომიდგით ახლო მაშ ისევ ღუნო.
 ჩემი ოსტატი ის იყო დღესა,
 იმან მასწავლა მე ეჭულა ესა!

დიმ. ბერიევი.

1862 წელს

სიერძე შეკსპირისა.

(განგძელება.)

დ. ბანი (ესო).

ვილიამი დაიკარგა ანა შემთხვევითად. სასტიკმა უურის გდებამ მოაძაგა მას თავი სრულს მათ მოგსაურობაში. ეს ჰირველი მისი ბინილამ გამოსვლა, ტუეებით, მთები, ცისე დარბასები მათის ძეგლებით, დიდი მშვენიერება დღესასწაულისა, ნათელი სხივები მზისა, რომელნიც დიდებულ ჰყოფენ კავალერთა და ტურფას ქალებსა, რომელ-

ნიც იევენენ არეულნი უბრალო სოფლის ხალხში, ესე უოველივე აღავსებდა ემაწვილს გულს ვილიამისას სინაზულით და ღმობიერებით. მისი კმაყოფილება მდგომარეობდა მასში, რომ ევლო მას მარტო იმ სსჭა და სსჭა მიღეთის ხალხში და არ უოფილიყო იძულებული გამოლანჯარაკებოდა ნაცნობთა, და მით დაეკარგა მცირედიც ღრო. დაიმედოვნებულ, რომ თითონ იპოვნიდა სახლსა ტეის მცჴწლისას, უწინამძღვრით, ვილიამ ფიქრობდა, რომ არ იქნებოდა ერთობ დამნაშავე თუ რაოდენსამე ხანს დაშორდებოდა თაჯს ამხანაგებსა. იცოდა, რომ გაიგონებდა უთოვით უბრსა, თუ რომ დაეკითხებოდა თჯსთა ამხანაგთა და უფრო ძლიერათ დაუწევბდენ მას ეურებასა.

გარდა ამისა ტეეში მან ნახა იმისთანა სანახავეები, რომელთაც, თჯთქმის წინააღმდეგ მის ნებისა, მიიხიდეს მისი ეურადლება

და თითქო მოხიბლეს იგი. მაგალ. მან ნახა
 ნახევარზედ ტან განდილი ველური კაცი,
 შემოსილი ვვავილებით, მუსტოთ, ხავსით და
 მუსის ფოთლებით, რომელსაც კელში ეჭირა
 დიდი კომბალი და ჰგავდა დიდსა ტუის
 ღმერთასა, რომელისაც ჰარტრეტი მას ენახა.
 აი ემაწვილმა შეკსპირმა რისთვის ისარგუ-
 ბლა ხალხის ერთმანეთზედ ვიწროობით,
 დარჩა უკან, და ვინემ მისნი შეგობარნი
 შინჯავდნენ კავალერთა უცხოთ ჩაცმულთა,
 ის გადავიდა მეორეს მხარეს, და იცქირე-
 ბოდა უკან სომ არავინ უეურებდა მას, და
 როდესაც დარწმუნდა, რომ ვერავინ ნაცნ-
 ობმა ვერ დაინახა იგი, განვლო დიდი სი-
 ვრცე და გამოცხადდა მშენიერს ადგილზე
 ტეეში. იქ ხალხი აღარ იყო; ის ადგილი
 მიუახლოვდებოდა ქალაქს და ციხე დარ-
 ბასს. მაშინ ვილიამ შევიდა შიგნით ტეეში.

მალე გაჩნდა იგი მშჳწნიერს მეუდრო
 და მწვანეს ტუის ველზედ. თუმიცა ნახულის

მისგან ველურის კაცისაგან ძლიერად შეკრთებოდა სოლმე, მაგრამ რაღაც განუსაზღვრელი სურვილი მიიზიდავდა მას ტუის სიღრმეში. ბოლოს იგი შევიდა ისე შორს, რომ აღარ ესმოდა აღარც ხმა ხალხისა და არც ეკიზაუებისა რასარუსი. მას მოესმა შორიდან ვითომც ძლიერი და ზარისავით ხმა, კარანახობდა რაღაც სიტყუებს და ხან ჯახვრობდა და ხან ჩურჩულობდა. იგი შეუდგა იმ ხმის კვალსა და ძაღვ შეეყარა ველურს კაცსა, რომელიც იჯდა კარვის წინ, რომელიც იყო გაკეთებული ხის ტოტებისა, ფიცრებისა და ხალიჩებისგან. მის მახლობლად იდგა ზატარა ერმა, რომელიც ჰგავდა ავთა მეოფსა. ვილიამი და ველური კაცი განცვიფრებით შეჭურვებდნენ ერთმანეთსა. უკანასკნელი, კაცი მაგარი, ძრთელი და ძლიერ ძალადი, წამოდგა ფეხზედ. მისნი გვირგვინნი, სქელი წარბები, ცეცხლი თვალებში, ხავსი მის მავსა და სქელს სუჭუჭო თმაში,

მურტი მის მსრებზედ, სანდალი (*) და ტრიკო მაგრათ შემოსუჭული ფერებზედ ესე უოველივე აძლედა მას სახეს როგორც საკვრუჭლს, აგრეთვე საცინელსა.

—ვინა ხარ? რა გინდა შენ? შესძახა მან შემკრთალს ვილიამს.

—შენ თითონ ვინა ხარ, ველური? ჭკითხა მას გაბედვთ ვილიამმა.

ამ სიტუაზედ ძალადი ველური მოჭეუა ძალდა ხარხარსა.

—შენ ძარტლათ ველური გკონივარ? უთხრა მან ვილიამს, შე ბავშო, ეს მასკანადია ზატევათ ჩუჭნის საუქარელას კოროლევასი. შენ მე უთოვოთ დამიწუნებდი ლაზარაკს უფრო თავანთანათ, თუ რომ გცოდნოდა, მე ვარ უჩინებულესი გასკოინი. მე მიძახიან ამ საკელს ეველანი ვინცკი მიცნობენ ანგლიაში ლექსთ მწერლათ (პოეტათ) ხოლო

(*) აქ სანდლებათ იგულისხმების ფეს-საცმელი, მსგავსი ქაღმებისა. სანდალი ხესაცა ჭქვან. რედ.

ანგლიას გარეთ მსედრათ. როგორ თუ გასკოინი? შესძახა ვილიამმა, შენ ის ჩინებული გასკოინი ხარ, რომელმაც დასწერა ის მშუჭნიერი ლექსები?

--დიაღ, მიუგო მან. განა შენ მე მიცნობ, ცეცქო? კარგათ გიცნობ, უთხრა ემაწვლმა, მამა ჩემს არა ერთგვის გაულახვარ შენის ლექსების კითხვასათვის. ის მეუბნება, რომ ის დრო დაღუპილია, რომელსაც ვხმარობ შენის მშუჭნიერის ლექსების კითხვასად. შენ გქონია ჟღეროვანი გარნა სუსტი ხმა, უთხრა მას გასკოინმა, გამოსცადე ჩემთან, დაიუჯრე ისე რომ შეიმღებოდეს კაცმა გაიგონოს რამე.

ვილიამ დაემორჩილა. ვილიამის ხმასად ველურმა დაიწყო თამაში, სიმღერა და ქნევა კომბალისა, ვჰოვე! დაიუჯრა ბოლოს ველურმა, ვჰოვე! განკებამ შეიბრალა საწყალი ჰოეტი, და მოუგლინა შენი თავი ნუგეშით, რომ ისხნას ის სირცხვლისა და

სასოწარკჳჭითისაგან, ნება მომეც კაკოცო
სინარულო და ნუკეშო ჩემო; მაგრამ
ფრთხილათ კი იყავ არ წამიხდინო ფერ
უძარბილი და ჩემი ვალები სუჭუჭები. გეს-
მის?

და მიიკრა ვილიამი მაგრათ გასკოინმა
გულში და მიუბრუნდა რა თავის ერმას,
უთხრა:

კი შენ უძღურო! წადი ქოსში, სჯ,
სჭამე, და გაეხვე საბანში, ამ სახით შენ
გატყები და შესძლებ საღამოს შენს დედ-
მამასთან მისვლას.

საწყალი ერმა მაშინვე დაემორჩილა.

--აი, ხედავ; საუჭარულო მჯლო, უთხ-
რა შეკსპირს გასკოინმა, გუშინ ღამით
ჩუჭნმა რობერტმა დედლიმ, დიდმა ლეი-
სტერმა მიბძანა საჩქაროთ შეთხსვა ლექ-
სებისა სადიდებელათ ჩუჭნის კოროლევასი
და კარანასობა მათი სოფლის ღმერთათ
ჩაცმულსა, ამიტომ რომ ეოველივე დღესა-

სწაული ჯერ შეეცნებებოდა და დღეს სა-
ღამოზედ იქნება აქ ნადირობა. მე საჩ-
ქაროთ შევთხსე ასამდინ ლექსი. აზრი
მარჯულ მომივიდა; მე მაძლევს ზასუხს
ტუის ბანი. ჩემს ლექსებში მე მესწერე
ახლანდელი ბრწეინვალე დღესასწაულები,
და სხუა საგნებიც, რომელნიც, იმედი მა-
ქუს, მოეწონება კოროლევას. მერე მე წა-
ვედი და მოვიუვანე ეს ურმა, რომელიც
მე მძულდიდა ცოტას. მაგრამ ეგ ისე გა-
მამძლარა ალუბლით, რომ გამსდარა ავათ
და ხმაც წასვლია, ასე რომ ერთის სიტ-
უჯს თქმა აღარ შეუძლიან; მე ვიუავ სა-
სოწარკვეთილს მდგომარეობაში და აი ახ-
ლა დემოტმა შეაიბრალა და მომივლინა
შენი თავი.

ეგ ეველა კარგი, უთხრა მას შეკსნირმა,
მაგრამ მე უნდა გამოგიტყდე, რომ არაო-
დეს არა ვითარი როლი მე არსად მი-
თამაშნია, და ამას გარდა ისე ცოტა დრო

არის დარჩენილი, რომ მე ვერა მკონია მოვასწრო ისე დასწავლა ლექსების, რომ შემემლოს წაკითხვა მათი კოროლევას წინ.

--ჩუმათ, გაუბედაობა უბღვილოა, მიუგო გასკოინმა. შენ გაქვს კარგი სასიამოვნო ხმა, შენ ხარ ჭკვანი ამიტომ, რომ შენ ხშირათ უცემისარ მამას ჩემის ლექსების კითხვსა აჯს და მით შეუქნისარ მას ზატარა გძირათ. ახლა იყავ ჩემი მოიარბლე. მაგრამ ესეც უნდა იცოდე, რომ შენ არას ითამაშებ, არც გამოცხადდები კოროლევას წინ, გარდა თავისა და ბოლოდსა, რომელთაც მე თითონ წავიკითხავ, შენ უნდა განამეორო ერთი სიტუება ოცდა სუთჯერ, ამიტომ რომ შენ იქნები ჩემის ბანის წარმომადგინებელი; მაგრამ შენ ის სიტუება უნდა განამეორო სოლმე ძრეულ ძაღლა და ცხადად, ამიტომ რომ მსოლოდ იმაში მდგომარეობს სიტუორფე ჩემის შაირისა. მაგრამ მითხარ

საეჭარელო შჯლო, შეგიძლიან შენ დარჩე ჩემთან რამდენსამე ხანსა, სომ არ გემე-ბენ შენ შენნი მშობელნი?

--მე მოხარული ვარ, რომ ასე მოულოდნელათ შეგეყარე, მიუგო ერმამ. მსავარ სიცოცხლე ჩემი შევსწირო შენთჳს მეგობართა, რომელთაც მე აქ მომიყვანეს, არა უშავთ რა უჩემოთ საღამომდინ; რა სჯობს უწარჩინებულესს მოძაირესთან ეოფას?

კარგი, აბა მას დავიწუოთ რეპეტიცია (კანქეორება); მაგრამ ღუთის გულისათჳს, გაუფრთხილდი იმ ფურცელს, რომელსაც მე შენ მოგცემ. მე ერთის მეტი არა მაქჳს, მე ვეღარ მოვასწარ გადაწერა. თუ შენ ის როგორმე დაგეკარგა მე აღარ შექნება ღონე გადმოწერისა და ისე გაუფრთხილდი მას, როგორც შენს თვალის ჩინსა.

ნუ სწუხართ, მე სომ ბავშვი აღარა ვარ, მიუგო შეკსპირმა.

შესხიარი, როდესაც ის შესდგებოდა
 ხოლმე, განამეორებდა თვითულს სიტუქას
 მძლავრად, ცხადად და მტკიცედ. ზოეტი მსე-
 დარი იყო აღტაცებაში და ფიცავდა, რომ
 მას არაოდეს არ გაუკონია უკეთესი ბანი.
 მთელი დილა მოიხმარეს რეპეტიციასად
 და გამართვასად, მერე შევიდნენ ქოხში
 საუხმის საჭმელათ. მე გთხოვ შენა ცოტა
 სჭამო, უთხრა მას გასკონიმა, რომ სმა
 ჩუჭნი ისმოდეს ტეეში ძლიერად, განსა-
 კუთრებით. ნუ შეგეშინდება, როდესაც ახ-
 ლოს ნახო კოროლევა, და ეცადე რომ
 არ აგერიოს და შეწმუნე, ჩუჭნი ორნივე
 დავიმსახურებთ დიდებას და ქებას.

სადილის შემდგომ კიდევ შეუდგნენ რე-
 პეტიციასა, ოთხს საათსად შეიკრიბა მრავალი
 ხალხი ლამაზრებით და მასკებით
 ტანთ ჩასაცმელათ; ზოგი შეიმოსა ველურად,
 ზოგი სოფლის კაცად.

მათ უნდა გაეთავებინათ მოედანი (სცენა)

ტუის წინ. მაშინ ჩუწნნი მოძაირენი გავი-
 დნენ ტუის ზირსა, დიდს გზასედ, სადაც
 აირჩიეს განიერი მინდორი, სადაც კორო-
 ლევას ნადირობის შემდგომ, უნდა დაესვენა.
 სალდათები, მსლებელნი და ზედამხედველ-
 ნი დასდგნენ დანიშნულს ადგილებსედ: რომ
 ხალხს არ დაეჭირა ის ცარიელი ადგილი,
 რომელიც დასტოვეს კოროლევასთვის.

საღამოს აგრილდა და ძრეელი ნიაჭი
 უბერავდა მწუხანეს ტეეში, ძაღვ მოესმათ
 ხმა მონადირეთ საეჯრებისა. სროვა იერი-
 და თავს ეოვლის მსრიდამ და ლელავდა
 როგორც ზღუა ვაკესედ. კოროლევა და
 მონადირენი მისდევდნენ ირემსა. ლორდე-
 ბი, აზნაურნი და ქალები მდიდრათ მორ-
 თულს ცხენებსედ მისდევდნენ მათ უკან.
 როდესაც მოჰკლეს ირემი, მონადირეთ შექ-
 ნეს ეჯრილი უფრო ძაღლა.

საკმაყოფილოდ ლორდისა უმთავრესმა
 მწევარმა გამოიჩინა იმ ნადირობაში სა-

კუთარი სიძარჯულს. ლორდმა დააყენა სსჴა და სსჴა ადგილს სსჴა და სსჴა ხმის ძალეები. იგინი ჰეუფდენ მონადირეთ საეჯრთ სიგნალსედ. შორნი მოსწუეჭტილნი ხმანი ბუკებთა და საეჯრთა აწარმოებდენ რაღაც ნაიწს ბანსა; მონადირენი ეწეოდენ იმ ბანს თავისის ხმიანობით. ბოლოს შეღამდა, ვილიამი იყო იმ ხმებით შეძრულ ცრემლის ფრქვევამდე.

რა დაგეძარათა! შესძმა მას გასკონმა, ღუთისგულისათვის ნუ სტირ და ნუსარ ატრე დაღრეჯილი. ღმერთო ჩემო! სთქუა ვილიამმა, გესმისთ ის ხმა? ჰკითხა გასკონს. იმ ბანის წინააღმდეგ ჩჴწნი ბანი არის ძრეულ კინი-უძლური.

დახუმი ბავშო, უთხრა მას გასკონმა. ის ბანი არის უგუნური, ჩჴწნი იქნება ზოეტიკური და ჰასტებიანი. ვნახოთ, რამელი უფრო მოეწონება კოროლევას! აი კოროლევაც მობმანდება! აბა მოეშა-

დე ძვრფასო ერძაო!

ე. კოროლევა ელისაბედ.

მართლათ კოროლევატ მობძანდა. მას
 ესხა გრძელი მწუხანე ხავერდის წამოსას-
 ხამი, მორთული მარგალიტით; ძვრფასს
 კრუჟევას სახელოებში, თქროძეედით მოქ-
 სოვილში, სჩანდნენ თეთრი კელები და
 მხრები ახალგაზდა კოროლევასი. წითელი
 და თეთრი ფრთები მმუწნიერად ირხეოდ-
 ნენ მის შლიაჰასედ, ბრილიანტის მთვარე
 ამმუწნებდა მის შუბლსა და იმაღვიდა
 ქერა იმის ხუჭუჭ თმაში. ცხენი მისი მო-
 რთული ხავერდით იმაჳ ფერისა, თითქო
 გრძნობდა, რომ მასხედ იჯდა გვრგუნოსა-
 ნი ემაწული ქალი. მახლობლად მისა მი-
 დიოდა ცხენით ლეისტერი სრულს ელვა-
 რებაში ვაჟკაცობისა, და ჩაცმული ვითარცა
 გამკე ნადირობისა. იმაჳ წამში მელამწრენი

დასდგენენ სსჭა და სსჭა მასკებით ტუის
 წინ. ბრილიანტები და სსჭანი ძვრფასნი
 თვლები კოროლევასი და სასასლის ქა-
 ლებისა თამაშობდნენ თვის სსიკებით ლა-
 მჭრების სინათლეზედ. ბოლოს საიდუმლოს
 სიგნალით გამოვა საიდღამაც ველური და
 დაიწეებს კომბალის თავზედ ქნევას. იგი
 მოუწოდეს ღმერთებს და სთხოვს მათ აუ-
 სსნას თუ რას მოასწავებენ დღესასწაულ-
 ნი. არაჟინ ამაზედ ზასუსს არ აძლევს.
 მაშინ ის მიუბრუნდება თავის ბანსა და
 იგი მიუკებს, რომ ესე უოგულივე არის
 გამსადებული საევარლის კოროლევასთვს,
 რომელსაც უმსადებენ ახნაურნი და მოქა-
 ლაქენი, შაირით ლაჰარაკი გრძელდება რამ-
 დენსამე ხანსა. და როგორც კოროლევა
 ისე ლეისტერი იევენენ კმაუოფილნი მო-
 შაირის ქებით. მსოლოდ ერთმა მოულო-
 დნელმა გარემოებამ განაღვა სიცილი:
 ცხენების გრიბლმა და დიდმა სმიანობამ

ვილიანძს აღარ გააკონეს მოშაირის ხმა და მან წარმოსთქუა ლექსი «კოროლევა» გასკოინსედ უწინ, ასე რომ შეკარანასე ველური სჩანდა მაშინ ბანად თვისის ბანისა.

ლეისტერმა დაიწყო მადლა სიცილი და თვთ კოროლევაძაც ვეღარ დაიმაგრა იმაზედ სიცილი. მაგრამ მძჷწნიერმა შაირმა მანც თავის მოქმედება აღმოაჩინა და მალე დააჩუმა უველანი.

გასკოინმა, როდესაც დაასრულა თვისი შაირი, დადგა მუსლსედ კოროლევას წინ და სინარულით გასტესა თვისი კომბალი. იმას უნდოდა გადაეარა ნამტვრევები ზურგს უკან, მაგრამ ერთი ნატესი მოსჭდა კოროლევას ცხენს თავში; ცხენი უკან გასტა და ამიტომ უკანასკნელთა სიტუეჭბთა გაჭენეს მრთოლვარის ველურის ტუხებზედ. ლეისტერს უნდოდა მივარდნოდა გასკოინს, მაგრამ კოროლევამ სტაცა კელი და უთხრა ალყრსით: რა გინდა რომ არაფე-

ჩი უბედურება მომსდარა? ერთი ნატესიც კომბალისა, გაგარდნილი ხალხში ზიტაცა ერთმა ემაწულმა კაცმა, რომელმაც შეინახა სასსოვრად იმ დღესასწაულისა. გასკონ ინ ისევ მუსლხედ იდგა, და ულახავდა კოროლეკას ნახს ალერსიანს სიტყუჭებს, როდესაც ახალმა სანახავმა მიიხიდა გურადლება ხალხისა.

ვილიამმაც დაასრულა თავისი როლი და სხუა მდიდრულათ ჩაცმულთ მისს მხლებელთ: და ამისთჳს ნიავმა წაართვა უცებ კელიდამ ის ფურცელი, რომელხედაც ეწერა შაირი, ვილიამმა შენიშნა ეს იმ დროს, როდესაც დანახა, რომ ის ფურცელი ფრინავდა ჭაერში როგორც ფრინველი.

ერთმა გამოუდგა მას, მისდევდა მის კუბალსა, ხან სტოდა მალა დასაჭერათ, ხან სტიროდა, ხან ეჯროდა. ამ სახით იგი გასცილდა ტეესა. ხალხს ეგონა, რომ ეს იყო ხუმრობა გამკებ მოწეობილი.

უველასედ შეტათ ეს ანბავი გაუკვირდა იმ უძაწვილს კაცსა, რომელსაც შესჴდა ნატესი კომბალისა. ის იყო ტომასი, და წარმო-სადგენია მისი აღტაცება, როდესაც სცნო რომ ფურცლის მიძეოლი იყო ვილიამი, რომლისაც მებნით იგი უწინ იყო ისე დაღაბული.

ჟენნიმაც, მღგომარემ ტომასის კვერდით დაიუვირა სიხარულით, როდესაც სცნო ვი-ლიამი.

მაგრამ ვილიამს არ შეუნიძნავს მათი არც უვირილი და არც სიხარული, და მი-სდევდა ფურცელს, რომელიც უცეფ დაეშუა ერთს მოკიდებულს ლამპასედ. ვილიამს ეჩ-ვენა, რომ აი იწვის ფურცელი, მივარდა, სტაცა ხელი ფურცელს, და ფაკელი დაეცა მოსამსახურეს ჰირხედ, რომელმაც მსწრაფათ მოუკიდა ცეცხლი მის ეალებს სელის თმასა.

საცოდავი ლაქია უვიროდა საშინლათ და აღმოდებული მირბოდა ტეეში. განრი-

სხებულს ლეისტერს უნდოდა მივარდნოდა ვილიამს, მაგრამ კოროლევამ კელ-ანლად შეაქენა და უთხრა მას საეუარლის ალე-რსიანის ხმივ.

«გთხოვთ, საეუარელო ლეისტერ; ნუ «ხართ აგრე ფიცხი; ეს ერმა ძრიელ საეუ-არელი ბაშვიან, და იმ ცეცხლის კაცს მალე «გააქრობენ.»

ამ დროს ვილიამიც მოვიდა კონებაში და მიუტანა ფურცელი მოძიარეს.

კოროლევამ რაღაც ანიშნა და ვილი-ამი წარსდგა მის წინა.

—ვისი ხარ, საეუარელო? ჭკითხა მანვი-ლიამსა, ვილიამ ჯერ შეკრთა და ვერაფერი მიუგო. გასკოინმა შენიშნა ესე და მოახსენა: თქუწნო დიდებულებავ, ეკ უმაწვილი არის ჩემი ბანი. ბედნიერის შემთხვევით მე მაკ ერმას შევეარე ამ ტეეში; მაგან მშვენირად შეასრულა თავისი როლი, მხოლოდ ერთს ალავს შეეძალა. ვილიამიც უცეფ გაძნევიდა

კაბეღვით მივიდა უფრო ახლო, დავარდა კოროლევას წინ მუხლებზედ და მოახსენა საკუთარის კადნიერებით:

მე განსწავარ ვილიამი, უფროსი შული ჯონ შექსპირისა, მცხოვრების სტრატეგორდში ევონის მდინარეზედ. მამა ჩემი, თქუწნის დიდებულების ერთგული უმა, იქ არის აღდგომანათ (აწხანური). კოროლევამ ანიშნა ერთს თვს კავალერს და მან ჩაუდო ველში ვილიამს მედელი კოროლევას ჰორტრეტით.

--წაილე ეგ საჩუქარი, საუვარელო ჰატარა ბანო, უთხრა მან სიტურფით ვილიამსა, და ნუ დაივიწყებ ნურათღეს ამ დღეს. სხუა სომ არაფერი გინდა კიდევ?

--ნება მიეცით, თქუწნო დიდებულებანვ ჩემს ცოლსაც, აი აქ რომ სდგას, დაესწროს იმ დღესასწაულზედ, რომელიც განუმზადებია თქუწნჯთს დიდს ლორდს.

--შენ ცოლსა! შეჭევირა სიცილით კოროლევამ. განა შენ ცოლი გყავს?

— მომიტევეთ, დიდო კოროლევა, მე არა
 მეამს ცოლი, მაგრამ ამ ქალს ჟენის დიდი
 ხანია ჩემს ცოლს ეძახიან და მეც ისე
 შემაჩვიეს ამ სუძობას, რომ მეც ასე უძახი.
 მშვენიერი ტანადი ქალი წარმოხდებ იმდრ-
 ოსა კოროლევას წინ მცირეთ გაწითლებული
 სარცხვილით. კოროლევამ მოჰკიდა მას ნი-
 კაჰსედ კელი და უბრძანა ლეირატებს მი-
 ეცათ იმათთვის ადგილი ეოველს დღესა-
 სწაულსედ. მოძაირემ ერთი კიდევ დაჰკოცნა
 თვისი გამბედავი ბანი ვილიამი და დაშორდა
 მას. ჟენიმ და ტომასმა ველარ გაბედეს
 ეგვედრებინათ ვილიამისთვის მისი განაზრვა,
 თუძა იგი ძრეულ აწუსებდა მათ თვის
 დროსედ, იგინი უეურებდენ მას საკუთარის
 ჰატივის ცემით, იმ წამიდგან, როდესაც დი-
 რსი შეიქნა კოროლევასთან ლაზარაკისა და
 მიიღო მისგან ოქროს მედალი.

ვ. დაბრუნება.

ჩუწნ ვიცით, რომ შეკსპირი—ვილიამის მამა, იყო წასული ბრისტოლში ოთხის დღით. მაგრამ მოხდა ისე, რომ ერთის დღის მეტი არ გაუთეგია და მობრუნდა შინა სამის დღით ადრე. მიზეზი იმის ისე უცნაურ დაბრუნებისა იყო ისე, რომ მას არ დაჰსურდა შინ ის ვაჭარი, რომელთანაც მას ჰქონდა საკმაო ანგარიშები. უეჭველია ამ მოულოდნელმა დაბრუნებამ ცოლი მისი მოიგვანა განკვირებაში და დასცა მას შიში. მან არ იცოდა ან რა ეფიქრებინა, ან რა ეთქვა. ბებრმა შეკსპირმა, შესულმა სახლში დაჰკოცნა შულები, მიუაღერსა ცოლსა, და ბოლოს როცა მცირედი დაისვენა, სთქვა: ოჸ! რა დროები მოვიდა! რა რიგათ შეიცვალა ზნე კაცისა! თუთ საფუძველიანი, თუთ საქმიანი კაცი მთელს ანგლიაში მიზღვეს სულელურს ჩვეულებას; უშკებს სას-

ლკარსა, საჭირო საქმეებსა და მიზნის
 რომ ნახოს კენილორტის დღესასწაული
 მაშინ, როდესაც იგი ბევრით შორს სცხ-
 ოვრებს იმ ადგილზედ, ვინემ ჩუწნ, თუ რომ
 მოხუცია, რომელნიც უნდა ფიქრობდენ,
 თავიანთ საქმეებს გარდა, სიკუდილზედ, სა-
 ფლავზედ, უუვართ იმ გვარნი შექცევანი,
 რა საკვირველია ბავშვებს უფრო მიეტყვებათ
 ესე. ჩუწნი ვილიამი, უნდა სწორე ვსთქუა
 ძალიან იმჟიათათ მსიარულობს და გაერთვს;
 ხშირათაც ავათყოფობს; მას არა ჭყავს ამ-
 ხანაკები; ცოტა აქუს თავისუფალი დრო,
 და თუ ჯერ კიდევ არ წასულან ჩუწნი მე-
 ზობლები უნდა გაუშვათ ის იმათთან. სჩანს,
 დღესასწაული უნდა იეოს ერთობ მშვენიერი,
 უჩვეულო, თუ რომ მისთვის ივიწეებენ სი-
 კუდილსა, სნეულებასა, სიღარიბეს და სი-
 საწყლესა; წადი ჩემო საუვარელო მეუღლავ,
 მომგვარე მე ის ცელქი; მე მინდა მოვი-
 ლაზარაკო იმასთან გარემოებითათ. მე გუშინ

უბრალოთ გაგაჯავრე ისა.

ცოლი მისი თრთოდა მთელის ტანით და უწყდებოდა ხმა, და ვერ უძარტავდა თვალს თავის ქმარს, მეტადრე იმ წამიდან, როდესაც შენიშნა, რომ ქმარი მისი ელახანაკებოდა მას ისე ალერსიანათ.

შეკსპირმა შენიშნა ფერკრთობა ცოლის და რაღაც გაუბედობა, და წარმოიდგინა, რომ მისი ვილიამი უნდა იყოს ან ავად ან იქნება მკვდარიც, და თითონაც მის დიოდამიშით და ფიქრებით ფერი.

გამოგიტელები დაუძალავათ, ძალდატანებით წარმოსთქუა ბოლოს შეკსპირის ცოლმა, ტომასის და ჩუტნის ვილიამის ცოლის თხოვნას ვედარ კადუვედი და გაგატანე ის იმათ.

გთხოვ, რომ მახატო; მე არ ვიცოდი თუ შენ ასე ადრე დაბრუნდებოდი. კარდა ამისა ეს ზირჭელია ჩემს სიცოცხლეში, რომ მე შენს ბრძანებას კარდავსდი.

როგორ თუ გაუშვ! შესძახა განრისხე-
ბულმა შეკსპირმა. აი ახლა აკესადა შენ
მასკა! ეგ არის შენი მოწილეება! შენი
საეჭარული! შენ აგრე ასრულებ ჩემს ბმა-
ნებას!

ბოლოს აღარ აღირსა შესედა ცოლსა,
გავიდა კარსედ და იმ ღამეს აღარ მობ-
რუნებულა შინ. შერე სცნეს რომ ის ყო-
ფილიყო ერთის საქმის შესასრულებლად,
რომელსაც, თუ არ ეს გარემოება, უთო-
ვით დასტოებდა შეუსრულებელს! სსჭა
დრომდის. ჩჭწნი მოკსაურნიც გამოვიდნენ
კენიულორტიდამ და მოვიდნენ მძუღობით
შინ.

რამდენისამე საათის შემდგომ მათის
დაბრუნებისა, მობრუნდა მოხუცი შეკსპირიც.
დედა ვილიამის იყო შიშსა და იმედსა შუა,
ელოდა თუ რით დასრულდებოდა ეს ანბა-
ვი. ამ დროს უცეუ გამოართვა მამამ ვი-
ლიამს კელი, და უთხრა ალერსიანათ:

ესლა მომიტევებია შენთვის უოველივე ვი-
ლიამ, ამიტომ, რომ ბებური და წამხდარი
ბენსონიც მოიქცეოს ბრისტოლიდამ რო-
გორც შენ.

მაშინ დედაც მივარდა შულს და დაუ-
წო ცხარეთ კოცნა და ველარ კაიკო
სინარულით რა რიგათ გამოეთსოვა სტრენ-
ხი და მისი სახლობა.

ტომასი და ჟენნი დარჩნენ ბოდიშის
მოსათხოვათ შეკსპირთან და მისთვის, რომ
ეანბოთ რაც ნახეს მხოლოდ იმაზედგი, რომ
ვილიამმა წარმოადგინა ტეემი. ჰირობა
მისცეს ერთმანეთს ანა ეთქუათ» რა შეკს-
პირისათვის: მათ იცოდნენ, რომ იმას არ
უეჭარს ამ კვარი შექცევა და იმედი ჰქონდათ
რომ ვერას შეიტუობდა ის იმაზედ სსუჭ-
ბთავან, ამიტომ რომ კენილგორტის დღე-
სასწაულზედ იუვნენ ძრეელ ცოტანი მის
ნაცნობთავანნი, როდესაც ჟენნი მოჭეუა
ლანპარაკს, თუ როგორ შენიშნა კონოლე-

ვამ ვილიამი, და როგორის მოწესებით და ალერსით იგი ელანარაკა და აჩუქა მას ოქროს მედალი სახსოვრად იმ წამისა. დედა სტიროდა სინარულით, ხოლო თვალნი მამისა ბრწყინავდნენ ეგრეთვე სასინარულოვანის ალით.

მამინ წარმოსდგა ვილიამიც და უთხრა მამას: საყუარელო მშობელო, მე კარგათ ვიცი როგორ გიუქართ თქვენ ჩუქნი ძუღლსი კოროლევა: აი მიიღეთ ეს მედალი, რომელიც მე მან მიბოძა.

ეს ჯილდო ჩემთვის საჭირო აღარ არის, ამიტომ რომ მე მქონდა ბედნიერება კოროლევასთან ჰირ და ჰირ ლანარაკისა და ნახვა მისის მოწესალის თვალებისა.

მამამ თრთოლვით გამოართვა ძულსა მედალი, უყურა მას დიდხანს, და ბოლოს აკოცა. შემდგომ ამისა მოეხუა ძულსაც და უთხრა:

გაკურთხებ და გლოცავ, საყუარელო

შულო ვილიამ, მისთვის, რომ მე შენ მო-
მიტანე ეს დაუფასებელი ჩემთვის საჩუქარი.

მე შეგინახამ შენ ამას იმ დროსთვის,
როდესაც შენ გაიზღები, და არაოდეს არ
დაივიწყებ, რომ შენ კოროლეკამ ღირს
გეო თავისთან ლაზარაკისა.

სთქვა ესე და საჩქაროთ გავიდა გა-
რეთ რომ დაეფარა თვისი მღელვარება.
დედა იყო სრული ბედნიერი, მნახველი,
რომ ქმარი მისი არათუ შეურიგდა მას,
არამედ ეწურობოდა შუალს ისე ალერსიანათ.
მან უთხრა მადლობა მეგობართა და სთ-
ხოვა ხელასლა ეანბოთ თვისი მოგზაურობა,
მათ აღასრულეს მისი თხოვნა, თუმცა არცა
ერთი სიტუება არ უთხრეს გასკოინის ის-
ტორიაზედ. იმ დროს უცეფო მოისმა შორი-
დამ მსიარული სიცილი; მან განაკვრვა
უველა, მით უმეტეს რომ, იცინოდა მო-
ხუცი შეკვჩირი. ეს იყო გამოჩენა რაღაც
ახალი, განსაკურვალდი. ამიტომ რომ არაფის

ენახსა, როდისმე შეკსპირს ხმა მალღათ
 ესარხარა, და უკვრდათ მიხეზი იმ ხარ-
 ხარისა, მაშინ მოხუცი შეკსპირიც შევიდა,
 და ეჭირა კელში, ნატესი კომბალისა,
 მოტანილი ტომასისაგან.

ოჰ, თქუენ ცელქებო! იმხდა სიცილით
 შეკსპირი: ნუ თუ სულელური ბავშური
 უოთვოთ უნდა შეერიოს უოველსავე ჩინე-
 ბულსა, და კეთილშობილურსა? შესედეთ
 ერთი, აი მე მომიტანეს ერთათ კოროლე-
 ვას მედაღთან, ეს ნატესიც კომბალისა,
 რომელსაც უგუნური გასკოინ თურმე ატ-
 რიალებდა თავის თავსედ ტეეში, და რო-
 მელიც მოხუდა თურმე თავში ჩემს მეგო-
 ბარს ტომას განსაღვებლად მის ტუნში
 რამდენთამე ზოეტიკურთა ჭასრთა, და სახ-
 სოვრათ მისა, რომ ის დაესწრო კენილ-
 ვორტის დღესასწაულსედ.

კავალერმა ლუსიმ წვრილათ მიანბო
 მე ეს ისტორია, მას ვოველივე უნახამს

თავის საკუთარს თვალთ, ოჰ საეჭარელო ვილიამ, შენ თურმე შექნილხარ დიდი აკტივი, არტიტი, ბანი განმამეორებელი რამდენისაჲ ლექსისა მუჭლის ლექსების ბლახავისა. მაგრამ იცი, ვილიამ, რომ ეს კარგი ნიშანი არ არის, როდესაც მოხვალ ჭასაკში და მოინდომებ გამოსცადო ძალა მოღიჯულს ჰოესიის სარბიელსედ, მაშინ შენ იქნები მხოლოდ მიმბახავი, ანუ ბანი იმ სუფელის მოძირებისა. იყავ შრომის მოყვარე და ბეჯითი!.. შენ შულო უთოვოთ შორს წახვალ ამ ქუჭქანახე; ეს უეჭუჭლია: ვისაც აგრე დაუწევა, იმის სახელი შორს გათქმულა.

მან წარმოსთქვა უკანასკნელი სიტყუჭები ცხადის დაცინებით, გარნა შენიშნა რა ტომასმა, რომ ვილიამს ეწეინა ესე, უოხრა მის მამას:

ეტეობა, რომ თქუჭნ ეველა შეგიტევათ; მაშ იცოდეთ ესეც, რომ იმ სუმრობამ

გაცნობა შენი შული და დახლოვა კო-
როლევას. ესრეთნი წვრილნი გარემოებანი
სიცოცხლეში მიიუვანენ კაცს დიდ შემოსუ-
ეულებებთან.

მაშინ მოხუცმა შეესპირმა მოუჭირა მას
გელი და მივიდა რა თავის კამოდთან,
ამოიღო იქილამ მდიდრულათ შეკრული
უდიანი წიგნი.

--საუჭარელო ვილიამ, უთხრა მან
შულსა, მე ვალი მაქვს გაჩუქო რამე შენ,
ნაცვლად ძროვასის მედალისა. ეს წიგნი,
ჩასერის ლექსები მე მინდოდა მომეცა შენ-
თვს შენს დღეობაში, მაგრამ აი გაძლევე
ესლა, თუძცა შენ ჯერკი გავიჭრდება გა-
გება მისი, რაც მანდ სწერია. (*)

გ. დიდებულებე.

(*) რედაქციისაგან: ამ სტატიის შესავსებლად, ჩუქნ
საჭიროთ დავინახეთ მცირე დამატება ამავე საგანსკედ. შე-
ესპირმა სიერშითკან არ მოიპოვა მსოფლიო დიდება;
არა თუ გარეშე ხალხთა, თუთ შემამუყუთაც კი გვიან

იღნეს და დაათესეს შეკსპირი; ის დაიბადა 1564 წ.,
 გარდაიცვალა 1616-სა, მაშა სადამე ქსტოცხლებდა ორმ-
 ცდა თორმეტი წელიწადი. ისტორია გვემოწმებს, რომ
 სიყრმე მისი არ იყო წყნარი და მშვიდობიანი; მაშინდელ
 დროსა თეატრი და აკტორები არ იყვნენ იმისთანა კეთილ-
 შობილურს მდგომარეობაში, როგორც ჩვენს დროს;
 საზოგადოება იმათში ჭხედამდა მხოლოდ უბრალო სანა-
 ხესსა, და თათქმის ისე უყურებდა, როგორც ესაა ჯამ-
 ბახებს და მაიმუნების მოთამაშეებს; აკტორობა დიდი
 სათაკილო იყო და ფასი არ ედგა ამ ხელოვნებასა. შექ-
 სპირი რაკი ამისთანა მდგომარეობაში ჩაყარდა სიჭაბუკ-
 ითგანვე, რა საკვრეულია უზაკეულად შეინახამდა თავსა,
 იმიტომ უფრო, რომ ბუნებითვე იყო ცელქი და დაუწუნ-
 არებელი ხასიეთის პატრონი. მაგრამ მისმა გენიამ თავის
 დროზედ ჭმდიან ესრეთი უშუქარი გარემოება: მეორე ხა-
 ხეკარი თვის სიციცხლისა შექსპირმა შექსპირა იმ დი-
 დებულ თხზულებათა, რომელნიცა აქამდენ და ვსოქკათ
 ესტა, მანამ მოფული და კაცის ნათესავი იქნება, ყოვე-
 ლთვს გააკვირვებენ, დაატებობენ და განსწავლიან ყველასა,
 ვისაც აქვს გრძნობა ჭეშმარიტებისა, კეთილისა და მშვე-
 ნიერებისა.-- მაგრამ, როგორც ზ. ვითა ვთქვთ, შექსპირი
 გვიან იღნეს თვითონ იმის შემსუფულთ; მეორეაშეტე ს-
 უგუნეში, რომელსაც სუფუკდა კლასიციზმი, შექსპირის
 თხზულებები ისეთ შეურაცხებაში იყვნენ, რომ ვალტერი
 უწოდებდა იმათ აკტორსა «მოურალ რეკვენად» (Пьяный
 дукарь). — შეცხრაშეტე საუგუნეში საკელი შექსპირისა
 მონიშნებს ვეროვან დიდებასა და მისი თხზულებები
 აღმოჩნდებიან დაუფიქრელ ზღუად მაღალთა იდეათა და
 გრძნობათა. შექსპირი ერთნაირდ დიდებულთა როგორც
 კომედიასი, აგრეთვე ტრადედიასი. პირველ გვარ პიესებში
 საკუთრად უწებულ არიან: «ვენეციელი კაჭარი», «სიზმარი
 ზაფხულის დამეში» (Сонъ въ лѣтнюю ночь) და «მღუ-

ჯვარება» (Буря). უმეტესი ნაწილი ტრაგედიებისა დაფუ-
 ძნდებიან ისტორიულ შემთხვევებზედა. სასეფდობ: «გო-
 რიოლანი», «ცესარი», «ანტონი და კლეოპატრა», «რო-
 მულები» შექსპირი ცხოველად გამოგვიხატავს რომის
 რესპუბლიკის დროსა და მანძილად აღრულობათა, «ლამ-
 ლეტი», «რომეო და იულია». ჩვენ შეითხუშლთა რა სა-
 კვირკელაი ესრემებთ ეს პიესები ქართულ თარგმანში უუ-
 ყიფიანისა და არდასიანისა: «მეკეტო», «ოტელლო».
 «გორილა ლირი» წარმოგვიდგენენ კაცობრივ იტენელებსა,
 მწესარებასა და სატანჯველსა, რომელთაც ამ წუთის-სო-
 ფულში ყოველთს წინა-გძღვის ან შეუდგება სასაცილო
 სასინარეულებანი და განმასვენებელი. — «ცისერის» რედაქციას
 იმედი აქვს წლეულ დაბეჭდოს. კიდევ ერთი პიესა შექს-
 პირისა, ნათარგმნი იმისთანა პირისაგან, რომელმაც სა-
 ფუძვლიანათ იცის ქართული ენა და ლიტერატურა, და
 ამასთანვე კარგათ იცნობს მისს წარმოებათა.

მხარტებლობითი განკარგულება.

ზღანის დამტკიცებით გამოიჭუნის წარმოებაზე უკავკასიის ნამესტნიკის თანამდებობის აღმასრულებელის წინამდებარის გამოიჭუნისათვის დანიშნულაქმნა წლეკანდელს წელს ხუთი მექვეის კომმისია. პირველი კომმისია იწეობს გამოიჭუნისა მარჯუნივ მხრით მტკერისა, ჩრდილოეთით მდ. კერისა და სხალ-დიდის ხევის წელისა, მას რომ ერთვს. ეს კომმისია ჯერ შემოკჭმიჯნავს საგაბა-შჯლოს მამულსა (სოფ. თხინკალსა). და შემდეგ სოფლებს: ლისსა, წოდორეთსა, დიდოსა და კემისსა, აგრეთვე სხუათა მათ მომიჯნავეთ წვრილ-მამულებთა; ბოლოს-დროს გადავა მტკერისა მცხეთის ახლო და შემოკჭმიჯნავს არაკვის მარჯუნივ მდებარე მამულებსა. მეორე კომმისია იწეობს გამოიჭუნისა მარჯუნივ მხრითვე მტკერისა, სამხრეთით მდეკერისა. იწეობს წვრილ-მამულებიდან, რომელნიც მდებარებენ კერასი და ტუეღისის შორის და აგრეთვე სოფლით ოქროყანით, მასუკან მიჯეოფს შემომიჯუნის მამულებისსა, რომელნიც მოედგმიან მდ. კერასა, ესე იგი წენეთსა, ახალდაბასა, ნახშირ-გორსა, წელურეთსა, ლჯეასა, დრესა, კანათსა და სხუათა, შემდეგ კი გჭმიჯნავს დანა-

შენს მამულებს ტფილისის უჩინოებისა შესაძრ კომისიისა კელაქობს გამაჯუნისა მარცხნივ მტკვრისა ჩრდილოეთით აღქვანდრესდორძის კოლონიისა. იწეობს აქლადის ღ გლდანის მიწებიდგან ღ მიწეობს შემომიჯუნის მამულებისა, რომელნიც შეადგენენ საგურამოსა ღ შემდეგ შემოჭმიჯნავს სხუა მამულებსა. რომელნიც მდებარებენ მარცხნივ მხრითვე მტკვრისა. სამხრეთით მესამის კომისიისა იწეობს შემომიჯუნისა აღქვანდრესდორძის კოლონიის მიწებისა ღ შემდგომ შემოჭმიჯნავს სხუა ტფილისის გარეშე მოდგმულთ მამულებსა. რომელნიც შეადგენენ სა-ჩთიჭადის უჩინოებისა უკანასკნელ, მეხუთე კომისიისა შემუდგება გამიჯუნისა სიღნაღის და თელავის უესდებში აღაზანს გაღმა მდებარე მიწებისა, და ამ გამიჯუნის იწეობს საქათალის ოკრუგის სამხედროებიდგან.

ზაკავკასიის მექევის პალატა მოიყუანს რა ამ საგანს სასოგადო ცნობაში, ამასთანავე გამოაცხადებს, რომ გამიჯუნს დაიწეობს ანრილის ნახევარს და 60—64 სტატუების ძალით უმაღლესად დამტკიცებულთ კანონდებულებათა ზაკავკასიის მხარის გამიჯუნასუ. ყოველნი მამულის პეტროსნი უწეებითვე ვადდებულადან თათონვე აღკვიონ თვალყური შემდგუს გამიჯუნისა წარმოებისა უესდში და მიანლოკვებს იმათ მამულებს; ეს ამისთვის, რომ რაკი კომისიისა მიუხლოკვდება იმათ სამხედროებს, მხათ იუენენ არა თუ უჩინოებს ნამდვილი სამხედროები მამულებისა, არამედ დამტკიცონ კიდევ, ვინიცობა დავა აღმოჩნდეს, თავიანთი სიმართლე ყოველგუნის კანონდების საბუთობითა.

და ამისათვის მამულის პატრონნი მოკალენი არიან: პირველად კომისიის მისჯლის დროს ან თვითონ იყვნენ გასამიჯნავ მამულზე. ენ გამოცხადდნენ საკუთარი პოპულარია; მეორედ, მხოლოდ ქონდეთ ვეკლას ნასყიდობის წესილები და დოკუმენტები. რომლითაც დამტკიცდება საკუთრება მამულისა დაწესებულს სამსჯურებაში; თანვე უნდა ქონდეთ თარგმანები და პირები დოკუმენტებისა და თარგმანებისა და ჩაბარონ იგინი იმათ, ვისაც მინდობილი აქვს მიჯნების ჩქარება; მესამედ, უნდა მიჯნაზე გამოცხადდებოდნენ უწყებებებში დანიშნულს ვადაზე ანუ შემდეგობის მისჯლის დროს იმათ მამულში გამოცხადებულად და დასაცემლად თავიანთ კუთვნილობისა.

თუ კომისიის მისჯლის დროს მიჯნაზე არ დაესწრობიან არც თვითონ მამულის პატრონი, არც იმისი წარმომადგენლები ანუ პოპულარია, სამსჯურების საჩქარებლად, მაშინ სამსჯურებს უჩქარებენ მოურავები, მოხელეები და გლეხებისაგან აღმორჩეული კაცები, და თუ ესენიც არ გამოცხადდებიან, მაშინ სამსჯურები უნდა უჩქარონ მამულის პატრონის მომიჯნავეებმა.

თუ სამსჯურების მანქარებულს, დავის აღმორჩენის დროს, მხოლოდ არ ექნება ვეკლას დოკუმენტები და სხვა საბუთები, მაშინ დავა გადასწეება მხოლოდ იმ საბუთების ძალით. რომელიც იმ დროს ექნებათ მოდავე ზიროსა.

თუ ვინმე შემდეგ უწყების მიღებისა, ანუ შემდეგ მეტევის კომისიის მისჯლისა იმის მამულის სამსჯურებაზე, არ გამოცხადდეს, რომ ის მამული იმას კუთვნიან, მაშინ იმას აღარ აქვს ნება ითხოვოს შემდგომში არც მამულის გელახა გამოჯნა, და არც დაბრუნება, თუ ის

მამული გამიჯვნაში დარჩა სხვას, რომელმაც თავის დროსე გამოაცხადა თჳსი ჰატრონობა ამ მამულსე.

წმინების წერილები, მიცემულნი მემამულეთაგან შესხებ გამიჯვნის საქმეთა, უნდა დანიწერებოდნენ შემდეგის ფორმითა:

186 წელსა

დღესა. მე ქუჩუმო-

რე კელის-მოწერილი ვაძლეე უფლებასა ამა-და-ამას (წოდება, საკელი და გუბარი), რომ ჩემ-მაგიერ დაესწრას გამიჯვნის დროს ჩემდა გუთვნილო მიწებთა, მდებარეთა ამა-და-ამ უესდ-ში (წოდება უესდისა). ამა-და-ამ სოფელთან (წოდება სოფლისა!) ამისთანავე მივსცემ ნებასა რომ უჩივნებდეს მამულების სამზღებრებისა, გამოაცხადებდეს დავასა, შეიტანდეს არსებებსა, საჩივრებებსა და ახელაციებებსა, მოისმენდეს განაჩენებსა, ავრეთუჭ მოახდენდეს დასაუბებით მოჩივებასა და საერთო მამულების გაყოფასა, შეურიგდებოდეს, ამოიჩივებდეს შუა-კაცთა და შუა-კაცთადმოჩივეის წერილებს ანუ უაზისკებს და სხვითა აკტებთა მოაწერდეს კელსა.

კელის მოწერა მწმინებელისა:

კელის-მოწერა მოწმებისა: { 1
2

სსტა და სსტა ანბავი.

ქ. ტფილისი. გზას, მარტის 4, სიონის სობორში კელ-დასსმულ ჭეგეს აბსაყეთის ეპისკოპოსი არხიმანდრიტი ალექსანდრე მალაღუგლად უსამღებელესთან საქართველოს ექსარხოსმა, არხიეპისკოპოსთან ევსევიმ, ყოფილად უსამღებელესთან ეპისკოპოსთან იმერეთისა გაბრიელმან და ბეგრელიის გერონტიმან.

ქ. შამახია. თებერვლის 21-ს, დღით 9 საათზედ და 10 მინუტზედ, შემახიაში მოხდა საკმაოდ ძრეული მიწისძვრა. ზედ და ზედ ირეოდან დედამიწა რამდენსამე წამს, მაგრამ უბედურებითი შემთხვევა ქალაქში არა მომხდარა. წრეულ ეს ქალაქი კიდევ უნდა მოელოდეს მიწის ძვრასა, ამისათვის რომ სამთარი იყო ძრეულ ვინჯიანი. შემახიის ძველს კაცებს არ ახსოვთ ქქონდეთ ოდესმე ამისთანა სასტიკი სამთარი. ამ ერთის თვის წინათ, იანვრის 18, იყო კიდევ ამავე ქალაქში მიწის ძვრა და აჲ კლას კიდევ. გარსა შადლობა ღმერთსა, რომ მშჯღობიანათ გაიარა.

ქ. ტფილისში. გაზეთის რედაქციისთვის შექმნილ ნუმერში დაბეჭდილი იყო განცხადება, თუ რა აზრით არის ტფილისში დაფუძნებული ღარიბთა შემწეობის მიმცემი საზოგადოება; აგრეთვე იყო მოხსენიებული, რომ აზრათა ქქონდა ამ საზოგადოებას გაეხსნა ღარიბის ქალები-

სათჳს სასწავლებლები, სადაცა უნდა ესწავლებინათ წიგნი და ამასთანავე გელსაქმე. იმავე განცხადებასთან აღვუთქმეს, როდესაც გახსნიდენ ამ სასწავლებელს, გამოეცხადებინათ სახალხოთ. ახლა ეს წემოხსენებელი სასწავლებლები გაუხსნიათ სსუა და სსუა მხარეზედ, სსუა და სსუა ღონისძიებებით. ერთი იმათგანი სასწავლებელი არის განხილვი ღონისძიებებისათჳს. იუდაროვის სახლში შტაბანახალიის სახლების ახლო, ე. ი კარცოვის შივარტსლობის ქუჩაზე; მეორე მთაწმინდის ახლოს, ბიკოვის სახლში, მ. კ. კოლუბაგინას გამებლობაში; მესამე გუგიაში, მესტის სახლში, ნეესკის სახლების ახლო, ლ. ა. გოლმბლატის. გა. გრ კრონტელმან შივარტსლობასა ქუჩაზე და მეოთხე ძუტლეს ქალაქში, — ნახშირის მეიღნის ახლოს, მოქალაქის ივანე შატროვის სახლში, ა. ა. ყორღანოვისა შივარტსლობასა ქუჩაზე. ყოველს სასწავლებელში ჯერ ახლა არიან ქალები 10-დან 15-მდინ.

ამ სასწავლებლებისათჳს. მიუღია საზოგადოებას ღონისძიებითი შემწეობა კეთილგანზრახვით თეატრის მოუჭარეთაგან, 486 მან. 50 კობ. თეატრის დირექციისაგან, სადაცა წარმოდგენილ იქმნა რამდენჯერმე რაზედა ამავე განზრახვით, 801 მან. 50 კობ. ჯერ მხოლოდ ეს ცნობა გვაქვს ამ საზოგადოდ სასარგებლო და კეთილს საგანზედ, თავისს დროზედ, კრცლად მოგახსენებთ «ცისკრის» მკითხველთა, რაც რამ ცვლილებები მოხდება ამ სასწავლებლებში.